

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta

Bakalářská práce

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Ústav sociální práce

Pracovní a volnočasové aktivity osob ve výkonu trestu odnětí svobody

Bakalářská práce

Autor: Martina Zdražilová

Studijní program: B0923P240001 Sociální práce

Studijní obor: Sociální práce ve veřejné správě

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: JUDr. et Mgr. Filip Rigel, Ph.D.

Hradec Králové, 2023

Zadání bakalářské práce

Autor:	Martina Zdražilová
Studium:	F20BP0159
Studijní program:	B0923P240001 Sociální práce
Studijní obor:	Sociální práce ve veřejné správě
Název bakalářské práce:	Pracovní a volnočasové aktivity osob ve výkonu trestu odnětí svobody
Název bakalářské práce AJ:	Work and leisure activities of persons execution of the imprisonment

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce je zaměřena na volnočasové aktivity a zaměstnávání odsouzených osob. V teoretické části představím definici základních pojmů a sociálního pracovníka ve vězeňství. Práce také uvádí smysl, dělení a příklady volnočasových aktivit. Další část se věnuje zaměstnávání a to přesněji podmínkám, za kterých mohou odsouzení pracovat. Také přiblížím výhody, princip zařazování a výši odměňování vězňů osob. Cílem práce je zjistit jakým způsobem vězni tráví svůj volný čas a jaký postoj mají k zaměstnání ve výkonu trestu odnětí svobody. V praktické části budou prezentovány výsledky kvantitativního výzkumu, který bude proveden prostřednictvím dotazníkového šetření.

HÁLA, Jaroslav. 2006. Úvod do teorie a praxe vězeňství. 2., dopl. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií. DRÁPAL, Jakub, Václav JIŘIČKA a Tereza RASZKOVÁ, ed. 2021. České vězeňství. Praha: Wolters Kluwer. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). SOCHŮREK, Jan. 2007. Úvod do penologie. Liberec: Technická univerzita v Liberci, [i.e. 2008]. BRUNOVÁ, Markéta. 2020. Novodobý vývoj a stav vězeňství v České a Slovenské republice. Praha: Leges. Teoretik.

Zadávací pracoviště: Ústav sociální práce,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: JUDr. et Mgr. Filip Rigel, Ph.D.

Oponent: PhDr. Martin Smutek, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 15.6.2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením JUDr. et Mgr. Filipa Rigela, Ph.D. samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Albrechticích nad Orlicí dne 10. 4. 2023

Martina Zdražilová

Anotace

ZDRAŽILOVÁ, Martina. Pracovní a volnočasové aktivity osob ve výkonu trestu odnětí svobody. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2023, Bakalářská práce

Bakalářská práce se zabývá pracovními a volnočasovými aktivitami osob ve výkonu trestu odnětí svobody. Konkrétně se práce zaměří na základní pojmy spojené s výkonem trestu odnětí svobody, pracovní aktivity a věci s nimi spojenými. Další kapitola vymezení volnočasové aktivity a představí způsob trávení volného času odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody. Praktická část zjišťuje pomocí dotazníkového šetření, jakým způsobem vězni tráví svůj volný čas a jaký je jejich postoj k zaměstnání ve výkonu trestu odnětí svobody. V závěru praktické části vyhodnotím dílčí cíle práce.

Klíčová slova: výkon trestu odnětí svobody, volnočasové aktivity ve výkonu trestu odnětí svobody, zaměstnávání ve výkonu trestu odnětí svobody, sociální práce, věznice

Annotation

ZDRAŽILOVÁ, Martina. Work and leisure activities of persons execution of the imprisonment. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2023, Bachelor Thesis.

The bachelor's thesis deals with work and leisure activities of persons serving a prison sentence. Specifically, the work will focus on the basic terms associated with the execution of a prison sentence, work activities and things connected with them. The next chapter will define leisure activities and present the way convicts spend their free time while serving a prison sentence. The practical part uses a questionnaire to find out how prisoners spend their free time and what their attitude is towards employment while serving a prison sentence. At the end of the practical part, I will evaluate the objectives of the work.

Key words: execution of imprisonment, leisure activities in prison, employment in prison, social work, prison

Obsah

Úvod	10
1 Vymezení základních pojmů	11
1.1 Výkon trestu odnětí svobody	11
1.2 Účel trestu a jeho funkce	12
1.3 Povinnosti a práva odsouzených	13
1.3.1 Povinnosti	13
1.3.2 Práva	14
1.4 Program zacházení	16
1.5 Vězeňská služba	17
1.6 Sociální práce ve vězeňství	17
2 Pracovní aktivity	20
2.1 Mzda	21
2.2 Koncepce a cíle vězeňství v oblasti zaměstnanosti	22
3 Volnočasové aktivity	23
3.1 Dělení volnočasových aktivit	24
3.2 Styky s rodinou a komunikace s vnějším světem	24
3.3 Vzdělávání	25
4 Věznice	27
4.1 Věznice Hradec Králové - objekt Pouchov	27
4.2 Věznice Břeclav	28
4.3 Věznice Oráčov	29
4.4 Věznice Valdice	30
5 Analýza postoje odsouzených k volnočasovým a pracovním aktivitám	32
5.1 Výzkumná metoda	34
5.2 Výzkumný soubor	35
5.3 Průběh výzkumu a jeho rizika	35
5.4 Interpretace dat	35
5.5 Vyhodnocení výzkumu	52
Závěr	55
Seznam použitých zdrojů	56
Seznam tabulek	61

Seznam grafů	61
Seznam příloh	61

Seznam použitých zkratk

VTOS – výkon trestu odnětí svobody

VS – vězeňská služba

DC – dílčí cíl

SP – sociální pracovník

Úvod

Vězeňství je významnou a nenahraditelnou složkou každého státu, ochraňuje společnost před škodlivým jednáním pachatele. Věznice nejsou jen prostory, ve kterých si vězni odpykají svůj stanovený trest, jsou to zároveň i instituce, které se snaží o nápravu jedinců a odstranění jejich nežádoucích škodlivých jevů. K odstranění a nápravě se využívá mnoho prvků, jako je pracovní zařazení, volnočasové aktivity, vzdělávání, program zacházení a v neposlední řadě dodržování řádu, tedy práv a povinností, které jsou pro osoby ve výkonu trestu odnětí svobody omezeny oproti životu na svobodě.

Bakalářská práce je zaměřena na pracovní a volnočasové aktivity, které jsou důležitou složkou vězeňství. Toto téma bakalářské práce jsem si zvolila z důvodu mého vlastního zájmu a výkonu praxe ve věznici v Hradci Králové – objekt Pouchov a ve vazební věznici v Hradci Králové.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou hlavních částí, a to části teoretické a praktické. Teoretická část je rozčleněna do čtyř kapitol, kdy se první kapitola zabývá vymezením základních pojmů, které jsou spojené s výkonem trestu odnětí svobody a slouží k pochopení tohoto tématu. Druhá kapitola je zaměřena na pracovní aktivity, kde je vymezeno, za jakých podmínek a okolností odsouzený vykonává zaměstnání, je zde specifikováno rozdělení mzdy, kterou pobírá a také koncepce vězeňství a cíle vězeňské služby. Třetí kapitola se zabývá volnočasovými aktivitami, přesněji jejich vymezením, dělením, dále pak stykem s rodinou, komunikací s vnějším světem a vzděláváním. Čtvrtá kapitola se věnuje věznicím, ve kterých bylo provedeno kvantitativní šetření, které mi posloužilo do praktické části této bakalářské práce.

V praktické části jsou prezentovány výsledky kvantitativního šetření, které bylo provedeno pomocí dotazníkového šetření ve věznicích v Hradci Králové – objekt Pouchov, Břeclavi, Valdicích a Oráčově.

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, jakým způsobem vězni tráví svůj volný čas a jaký je jejich postoj k zaměstnávání ve výkonu trestu odnětí svobody. Tato práce poukazuje na to, jak odsouzení vnímají volnočasové aktivity a možnost zaměstnávání při výkonu jejich trestu. Bakalářská práce je určena pro všechny, které zajímá fungování odsouzených při jejich pracovním zařazení a následném volném čase a jak k němu sami odsouzení přistupují.

1 Vymezení základních pojmů

V první kapitole práce se zaměřím na základní pojmy, kde definuji výkon trestu odnětí svobody (dále jen „VTOS“), smysl a účel trestu, práva a povinnosti odsouzených, dále pak program zacházení, pojem Vězeňská služba (dále jen „VS“) a v neposlední řadě představím sociální práci ve vězeňství.

1.1 Výkon trestu odnětí svobody

VTOS je upraven zákonem č. 40/2009 trestní zákoník, zákonem č. 141/1961 o trestním řízení soudním, zákonem č. 169/1999 o výkonu trestu odnětí svobody a dalšími právními předpisy s výkonem trestu spojenými (Nedorost, 1995). Orgánem, který zaručuje VTOS je VS České republiky (Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody).

VTOS zbavuje jedince jednoho z nejzákladnějších lidských práv, a to osobní svobody. Trest odnětí svobody je v České republice nejstriktnějším trestem, který může stát stanovit a jedná se o nejdůslednější zásah, který odebírá jedincovi jeho svobodu (Drápal a kol., 2021).

Do VTOS *„se odsouzený přijímá na základě pravomocného a vykonatelného rozhodnutí soudu a nařízení výkonu trestu, popřípadě na základě výzvy soudu k nastoupení do výkonu trestu nebo příkazu soudu k dodání odsouzeného do výkonu trestu“* (Drápal a kol., 2021, str. 81).

Mezi hlavní zásady VTOS spadá, že se s vězni musí zacházet tak *„aby bylo zachováno jejich zdraví, a pokud to doba výkonu trestu umožní, podporovaly se takové postoje a dovednosti, které odsouzeným pomohou k návratu do společnosti a umožní vést po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem“* (§2 odst. 2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody).

Ve VTOS se od sebe oddělují vězni, kteří spáchali trestný čin úmyslně od osob, které spáchali trestný čin z nedbalosti, mladiství od dospělých, osoby, které jsou ve výkonu trestu po několikáté od osob, které jsou ve výkonu trestu poprvé. Dále se také oddělují trvale pracovně nezařaditelné osoby, osoby, které trpí poruchami duševními a poruchami chování, osoby velice nebezpečné a osoby, které mají uložené ochranné léčení nebo zabezpečovací detenci. Při výkonu trestu musí odsouzený dodržovat vnitřní řád, který je stanoven věznicí. Tento řád upravuje to, jak by měl odsouzený vyplnit svůj

čas pomoci určitých činností, které jsou buď dobrovolné, nebo povinné (Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody).

Důležitým faktorem VTOS je umístění vězněného do věznice, která je blízko jeho trvalého bydliště, je-li tato podmínka splněna, může s ním spolupracovat místní probační a mediační služba, úřad, sociální kurátoři, orgány sociálně-právní ochrany dětí a nevládní organizace i po propuštění z výkonu trestu (Vězeňská služba ČR, 2022-12-7).

Od roku 2017 rozlišujeme dva typy zařazování pachatele do věznice, a to do věznice s ostrahou nebo se zvýšenou ostrahou. Věznice s ostrahou se dělí na oddělení s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení (Drápal a kol., 2021).

1.2 Účel trestu a jeho funkce

Trest lze chápat jako *„obranný mechanismus před chováním a jednáním, které porušuje zavedené sociální konvence, pravidla nebo normy“* (Hendrych, 2010, str. 10). Trest se snaží přinutit pachatele k uznávání předpisů anebo dosáhnout toho, aby se dále trestné činnosti nedopouštěl. Trest by měl v pachateli probouzet odpor více než blaženost, kterou získá, když vykoná trestný čin. Důležitou součástí výkonu trestu je uvědomění odsouzeného, že trestný čin, který spáchal, není hodnocen odnětím svobody z důvodu, že při něm byl dopaden, ale z důvodu, že daný čin spáchal (Novotný, 1969). Trest by měl pro pachatele znamenat zamezení páchání další trestné činnosti a změny jeho chování, především přispět k vedení řádného života (Hendrych, 2010). Trest je obvyklou odezvou společnosti, která se chrání před zločinem (Mezník a kol., 1995).

Účelem VTOS je: *„působit na odsouzené tak, aby snižovali nebezpečí recidivy svého kriminálního chování a vedli po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem, chránit společnost před pachateli trestných činů a zabránit jim v dalším páchání trestné činnosti“* (§1 odst. 2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody) a *„také zacházení s odsouzeným, které směřuje k tomu, aby měl možnost pracovat, kulturně se rozvíjet a vzdělávat, aby našel uspokojení v práci, v prospěšném využívání volného času a ve slušném soužití se všemi ostatními lidmi“* (Bajcura a kol., 1999, str. 92).

VS zpracovává posudky o vnímání a postoji odsouzeného k jeho trestu. Tyto posudky jsou pro odsouzené velice důležité, jelikož mohou sloužit jako základ při přeřazení do věznice mírnějšího typu a rozhodnutí soudu o podmíněném propuštění (Šabatová a kol., 2019).

Funkce trestu vymezil Popelka (2011) na funkci ochrannou, regulativní, preventivně výchovnou, represivní a implicitní. Funkce ochranná ochraňuje společnost od ohrožujícího chování jednotlivce, funkce regulativní, která vymezuje podmínky trestu, funkce preventivně výchovná, jenž se snaží předcházet trestné činnosti pomocí výchovných praktik, funkce represivní, která se snaží chránit negativním působením na pachatele trestného činu a funkce implicitní pod kterou spadá funkce odplatná, odstrašující, resocializační a zabraňovací.

Nedorost (1995) rozdělil funkce trestu na funkci ochrannou, individuálně preventivní a generálně preventivní. Ochranná funkce ochraňuje společnost před pachatelem trestného činu umístěním do VTOS. Funkce individuálně preventivní se snaží zamezit páchání trestné činnosti a docílit respektování a dodržování zákonů. Funkce generálně preventivní má občany odvrátit od páchání trestného činu a ukázat jim nevyhnutelnost trestu.

1.3 Povinnosti a práva odsouzených

Všichni odsouzení mají nárok na stejná práva a povinnosti. Odsouzený musí být při přijetí do VTOS seznámen se všemi právy a povinnostmi, které mu ukládá zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, vyhláška č. 345/1999 Ministerstva spravedlnosti, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody a interní řád věznice (Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody). V další podkapitole uvedu povinnosti a práva, která odsouzeným náleží:

1.3.1 Povinnosti

Mezi povinnosti odsouzených patří plnění stanoveného pořádku a kázně, pokynů a příkazů VS. Do dalších povinností lze zařadit práci, pokud pro ni odsouzený splňuje veškeré podmínky, realizaci programu zacházení, opatrné nakládání se svěřenými předměty, nepoškozování cizího vlastnictví, slušné chování a respektování nařízení interního řádu věznice. Odsouzený je povinen respektovat opatření a pokyny, které zajišťují bezpečnost a ochranu při práci a požární ochranu. Odsouzený má povinnost platit náklady, které vznikají při VTOS. Pokud odsouzený pracuje, je mu tato částka strhávána z jeho mzdy, pokud odsouzený nepracuje, je mu tento náklad strháván z financí, které má uložené ve věznici.

Mezi další povinnosti řadíme absolvování osobní a další prohlídky kvůli vnitřnímu pořádku, povolení zaměstnancům VS kontrolu soukromých věcí, podstoupení veškerých lékařských prohlídek, které jsou stanoveny, ohlášení úrazu nebo nemoci zaměstnancům VS, sdělení VS okolnosti, která by mohla způsobit nebezpečí, respektování zákazu kouření na vymezených místech, během vyhrazené osmihodinové doby na spánek dodržování klidu. Dále pak respektování nařízení, které se týká znemožnění produkce, držení návykových látek nebo jedů, dodržování hygienických zásad, informování věznicí o důchodu, výsluhovém příspěvku nebo zisku, který podléhá dani z příjmu a zaopatřit tak nimi úhradu nákladů na VTOS, placení nákladů, které jsou spojeny s poskytnutím zdravotních služeb nebo pomoci k zlepšení zdravotního stavu, ohlášení věznicí jméno a příjmení advokáta, který mu bude poskytovat právní službu, uvědomění VS o změně zdravotní pojišťovny nebo změně osobních údajů a podstoupení vyšetření odsouzeného ke zjištění, zda užil návykovou látku.

Pokud odsouzený ve výkonu trestu plní řádně své povinnosti, spolupracuje při plnění cílů výkonu trestu, mohou mu být uděleny odměny v podobě pochvaly, navýšení doby trvání návštěv, navýšení kapesného, věcné nebo peněžité odměny, delšího osobního volna na sportovní, kulturní nebo zájmové aktivity, souhlasu opuštění věznice na 24 hodin ve spojitosti s návštěvou nebo programem zacházení anebo přerušení VTOS (Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody).

1.3.2 Práva

Mezi práva odsouzených řadíme právo na dodržování sociálních podmínek a poskytování zdravotních služeb, korespondenci, užívání telefonu, návštěvy, duchovní a sociální služby, uspokojování kulturních potřeb, nákup potravin a věcí osobní potřeby, přijetí balíčku a příjem peněz a nakládání s nimi.

Mezi práva, která upravují sociální podmínky a poskytování zdravotních služeb odsouzeného můžeme zařadit pravidelnou stravu, vlastní lůžko, uzamykatelnou skříňku, osmihodinovou dobu na spánek, čas potřebný k osobní hygieně, úklidu, čas vymezený na stravování a přinejmenším alespoň hodinová vycházka a osobní volno. Odsouzení by měli být oděni podle klimatických podmínek, aby bylo opatrováno jejich zdraví. Právo na poskytnutí zdravotních služeb v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem a zajištěním úměrných okolností k výkonu trestu osobě se zdravotním postižením.

Osoba, která není zaměstnaná, neodmítla bez značné příčiny práci a nemá svůj měsíční finanční příjem ve výši více než 100 Kč, má právo na udělení balíčku základních věcí pro její osobní potřebu od věznice, ve které se nachází. O vážném úrazu nebo onemocnění, které vyžaduje hospitalizaci, může odsouzený informovat osobu blízkou nebo osobu, kterou si zvolil. Právo na poskytování sociálního poradenství, pomoci, podpory zajišťuje ve věznici sociální pracovník (dále jen „SP“).

V oblasti korespondence má odsouzená osoba právo na přijímání a odesílání psaného sdělení (Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody). Odsouzený může obdržet korespondenci, která je kontrolována a právo na listovní tajemství je z toho důvodu omezené. Pokud jsou ve VTOS odsouzení, kteří neumějí, anebo nemohou číst a psát, VS musí tomuto jedinci zajistit, aby mu dopisy byly přečteny a následně musí poskytnout pomoc s odpovědí (Šabatová a kol., 2019).

Užívání telefonu je možné ve vyhrazených časech, které stanoví vnitřní řád věznice a výdaje spojené s užíváním telefonu hradí odsouzený. Návštěvy může mít odsouzený v rozsahu tří hodin jednou za měsíc. Návštěvu mohou provést nanejvýše 4 blízké osoby, nestanoví-li řád věznice jinak. Odsouzený se musí při návštěvě chovat řádně a ohleduplně. V určitých případech může ředitel věznice udělit souhlas s opuštěním věznice ve spojitosti s návštěvou, nebude-li narušen účel trestu.

Dalším právem je právo na duchovní a jiné podobné služby. Při uspokojování kulturních potřeb si odsouzený buď půjčuje knihy z vězeňské knihovny, nebo si za své finanční prostředky objedná časopisy a knihy. Také si může půjčovat a hrát společenské hry, které jsou k dispozici. Mezi další práva patří nakupování alespoň jednou za týden v prodejně ve věznici, jednou za 6 měsíců přijmutí balíku s potravinami a osobními věcmi do 5 kilogramů, přijímání peněz, které jsou odsouzenému ukládány na jeho účet a ochrana práv odsouzeného. Odsouzený má právo na kulturní a náboženské tradice v míře v jaké to umožňuje daná věznice (Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody).

U osoby, která je VTOS, nastává omezení některých práv a svobod. Mezi omezení patří například svoboda pohybu, právo podnikat, právo svobodného výběru lékaře a zdravotnického zařízení, právo na soukromí, nedotknutelnost a právo svobodné volby povolání (Drápal a kol., 2021).

1.4 Program zacházení

Program zacházení „*obsahuje konkrétně formulovaný cíl působení na odsouzeného, metody zacházení s odsouzeným směřující k dosažení cíle a způsob a četnost hodnocení. Pravidelnou součástí programu zacházení je určení způsobu zaměstnávání odsouzeného, případně jeho účasti na pracovní terapii, vzdělávání anebo jiné náhradní činnosti, směřující k vytvoření předpokladů pro jeho soběstačný život v souladu se zákonem. Pokud u odsouzeného přichází v úvahu více variant programu zacházení, umožní se mu výběr*“ (§ 41 odst. 3 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody).

Program zacházení je pro každého odsouzeného stanoven samostatně s ohledem na délku výkonu trestu, na jeho osobnost a důvody nástupu do VTOS. Schvaluje se na rok s možností aktualizace ředitelem věznice, má vymezené reálné a splnitelné cíle, které by měli vést ke snižování rizik a přípravě odsouzeného k propuštění.

Při tvorbě programu zacházení kooperují věznice s kompetentními orgány sociálního zabezpečení (Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody).

Program zacházení se zaměřuje na podporu kladných dovedností a východisek, a snaží se potlačit ty negativní, kvůli kterým se odsouzený dostal do VTOS. Při programu zacházení je důležité vymežit cíl, kterého by měl odsouzený dosáhnout. Do programu zacházení spadají pracovní, vzdělávací, speciálně-výchovné, zájmové aktivity a činnosti, které se týkají vztahu s vnějším prostředím. Pracovní aktivity řadíme mezi nejpodstatnější aktivity, které vězeň v průběhu trestu vykonává. Je důležité, aby si odsouzení vytvořili nebo zlepšili pracovní návyky, díky kterým se po propuštění dostanou ke schopnosti vydělávání si peněz legálním způsobem. Vzdělávací aktivity jsou rovněž nedílnou součástí programu zacházení. Odsouzení se mohou vzdělávat na středních školách, odborných učilištích, získávat rekvalifikace a naučit se například novému jazyku. Díky vzdělávání mají vězni po propuštění více šancí na získání zaměstnání a lépe se integrují do společnosti. Do speciálně-výchovných aktivit se řadí individuální nebo skupinová činnost, která se týká pedagogiky nebo psychologie, přesněji tedy arteterapie, muzikoterapie, dramaterapie, sociálního výcviku a pohybové terapie. Tyto aktivity pomáhají odsouzeným k řešení neshod, naučení sociálním znalostem. Zájmové aktivity jsou kladným aspektem, které působí na osobnost odsouzených. Do zájmových aktivit zařazujeme sport (Popelka, 2011).

Kvalita programu zacházení je ovlivněna mnoha faktory, jako je prostředí věznice, kvalita personálu, intervence a individuální práce s odsouzeným, zázemí, osobnost vězněného, délka a důvod trestu odnětí svobody, předešlé zkušenosti z VTOS, sociální vztahy a situace a přístup odsouzeného k jeho nápravě (Drápal a kol., 2021).

1.5 Vězeňská služba

VS je zřízena zákonem č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky. Věznice jsou zřizovány a rušeny ministerstvem spravedlnosti. Hlavním orgánem, který se o věznice stará, je VS (Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody).

„Vězeňská služba je ozbrojeným bezpečnostním sborem. Řídí ji generální ředitel Vězeňské služby, kterého jmenuje a odvolává ministr spravedlnosti. Generální ředitel odpovídá ministrovi za činnost Vězeňské služby. Vězeňská služba je správním úřadem a účetní jednotkou.“ (§1 odst. 2,3 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky)

VS je složena z vězeňské stráže, justiční stráže a správní služby. VS zabezpečuje výkon vazby, výkon zabezpečovací detence a VTOS (Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážci České republiky).

Mezi hlavní úkoly VS patří dohled, využívání metod zacházení a dodržování vymezených pravidel při práci s odsouzenými (Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody). Hlavní povinností příslušníků VS je jednat s odsouzenými závazně a nepochybně a neporušovat jejich práva (Nedorost, 1995).

VS má na starost tři typy vězeňských zařízení, a to věznice, vazební věznice a ústavy pro výkon zabezpečovací detence. Vazebních věznic na území České republiky nalezneme deset, věznic pětadvacet a dva ústavy pro výkon zabezpečovací detence (Drápal a kol., 2021).

1.6 Sociální práce ve vězeňství

Sociální práce ve vězeňském prostoru je upravena zákonem č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, zákonem č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, zákonem č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence, vyhláškou č. 109/1994, kterou se vydává řád výkonu vazby, vyhláškou č. 345/1999, kterou se vydává řád VTOS,

zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a dalšími zákony a vyhláškami, které se týkají problematiky sociální práce (Drápal a kol., 2021).

Sociální práce je prací, která může změnit životy druhých. Tato profese pomáhá lidem fungovat na nejlepší úrovni v jejich prostředí, pomocí služeb, které vedou ke zlepšení sociálních podmínek (Social work degree guide, 2022-12-28).

SP ve věznici má jedinečné pracovní povinnosti, které jsou zaměřené na rehabilitaci (Social work degree guide, 2022-12-28). Cílovou skupinou tohoto pracovníka jsou všechny osoby ve VTOS. Ovšem nejsou to jediní klienti, se kterými se SP dostává do kontaktu. SP spolupracuje s ředitelem věznice, zaměstnanci VS a s rodinami a blízkými osobami vězňů (Drápal a kol., 2021).

SP své činnosti vykonává se souladem interních pravidel dané věznice (Hnidková, 2012). Náplní práce je zakázka jak pro veřejnost, tak i pro odsouzeného, jelikož bývají dost často ve vzájemné shodě (Drápal a kol., 2021). SP zajišťuje hladký přechod odsouzeného z vězeňského prostoru do jeho běžného života (Sochůrek, 2008). Také se snaží, aby vězni řešili svou sociální situaci co nejvíce samostatně (Sochůrek, 2007).

Důležitým faktorem při práci s odsouzenými je individuální jednání. Každý odsouzený vnímá trest odnětí svobody jiným způsobem (Hnidková, 2012).

„Aby mohl sociální pracovník vězni pomoci, musí si získat jeho důvěru jako klienta. Potřebuje k tomu specializované, ale i velmi široké pregraduální vzdělání a zkušenosti. Musí se orientovat ve všech procesech zacházení s vězněm uvnitř věznice, ale i v jeho zákonných zájmech a potřebách mimo věznici. Ideálem je propojení s klientovou rodinou, sociálním prostředím v budoucím pracovišti po propuštění a s podpůrnými organizacemi mimo věznici.“ (Vězeňská služba ČR, 2022-11-11, str. 41)

Mezi spolupracovníky SP můžeme zařadit probační a mediační službu, orgány státní správy a samosprávy, charity a azylové domy (Hála, 2006). SP také v rámci nepřetržité práce spolupracuje s orgánem sociálně-právní ochrany dětí, církvemi a nestátními neziskovými organizacemi (Hnidková, 2012).

Vězeňský SP musí mít účinné komunikační a řídicí schopnosti, ale zároveň musí být soucitný a oddaný poskytnout pomoc odsouzeným (Social work degree guide, 2022- 2-28). Je důležité, aby při své práci uměl používat znalosti a schopnosti získané

z oborů psychologie, sociologie, etopedie, práva, sociální politiky, etnologie, ekonomie a financí, adiktologie a gerontologie (Drápal a kol., 2021).

Ve věznicích v České republice nalezneme více, než sto SP. SP ve věznici nemá jednoduché postavení, jeho práce je nedoceněná a velmi psychicky náročná (Hanzelová, 2018).

2 Pracovní aktivity

V této části popíšu zaměstnávání osob ve VTOS, formy pracovních aktivit, pojem pracovně nezařaditelní a dále zmíním mzdu odsouzených a koncepce a cíle vězeňské služby v této oblasti.

Pracovní aktivity ve výkonu trestu definuje zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. V zákoníku práce a v dalších právních předpisech nalezneme pracovní podmínky, pracovní dobu a okolnosti přesčasové práce osob ve VTOS (Šabatová a kol., 2019).

Osoby, které ve VTOS pracují, využívají smysluplně čas, který ve věznici tráví (Drápal a kol., 2021). Práce není pro odsouzené trestem, má je naplňovat a učit pracovním návykům (Bajcura a kol., 1999). Práce, kterou odsouzení odvádí, neslouží k uspokojení potřeb jako je jídlo, bydlení, ošacení a podobně (Drápal a kol., 2021).

Začlenění se zpět do společnosti patří mezi důležitý prvek, který odsouzený získává pomocí výkonu práce. *„S pravidelnou prací, pracovním režimem se setká nemalý počet vězňů poprvé mnohdy až ve vězení. Práce vede obecně k vytrvalosti, psychomotorické koordinovanosti, sebekázni, rozvoji manuálních dovedností a vědomostí. Osvojení určitého druhu pracovní činnosti vede k získání pocitu sebeúcty, posílení sebevědomí, celkového vyzrání osobnosti.“* (Mezník a kol., 1995, str. 53)

Formy zaměstnávání odsouzených nalezneme ve vnitřním provozu, v provozovnách se středisky hospodářské činnosti a u cizích subjektů, což může být ve věznici nebo mimo ni (Vězeňská služba ČR, 2022-12-12). Pokud má odsouzený pracovat u jiného subjektu než je věznice, musí k tomu být udělen písemný souhlas, neplatí to, pokud je zaměstnavatelem obec, město, kraj nebo Česká republika. Subjekt, který odsouzené zaměstná, musí stanovit podmínky zaměstnávání a dodržovat zvláštní právní předpis (Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody). V oblasti zaměstnávání je důležité vybrat vhodnou pracovní pozici pro odsouzeného, a to z toho důvodu, aby výkon svého zaměstnání nebral jako trest a aby i po propuštění měl chuť a potřebu pracovat (Šabatová a kol., 2019).

Úklidové a podobné činnosti se ve věznici považují za práci, za kterou se neudělují pracovní odměny. Tyto činnosti jsou potřebné pro chod věznice a vykonávají je všichni odsouzení, kteří mají zdravotní způsobilost mimo dobu nutnou k odpočinku.

Ve věznicích jsou určité skupiny osob, které nemají povinnost pracovat, a to osoby, které jsou starší 65 let a nemají zájem o to pracovat, dále osoby, jejichž zdravotní stav jim neumožňuje zařazení do práce, či osoby, které jsou invalidní ve třetím stupni a nepožádali o možnost zařazení do práce (Šabatová a kol., 2019). Mezi zakázané práce řadíme práci s výbušninami. Při práci s omamnými a psychotropními látkami, anebo jedy musí být nad odsouzenými dostatečná kontrola (Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody).

Věznice zajišťuje pracujícímu mzdu za jeho odvedenou práci, zajišťuje možnost kvalifikace a rekvalifikace a zapojuje do práce odsouzené podle zdravotní schopnosti a přihlíží při tom na jejich dovednosti a vědomosti (Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody).

2.1 Mzda

Osobě, která ve výkonu trestu dochází do zaměstnání, přísluší náležitá finanční odměna podle odvedené práce (Drápal a kol., 2021). Výše a podmínky mezd jsou odsouzeným stanoveny podle vládního nařízení (Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody).

Pracovní odměna odsouzeného je tvořena základní složkou, která se skládá z časové a úkolové části, poté odměnou za práci nad povinnou pracovní dobu, příplatkem za svátek, příplatkem za práci v noci a za práci, která je vykonávána ve ztíženém prostředí. (Nařízení vlády č. 361/2017 Sb., o výši a podmínkách odměňování odsouzených zařazených do práce ve výkonu trestu odnětí svobody).

Z hrubé pracovní odměny pracujícího vězně je odváděno 6,5 % na sociální pojištění a 4,5 % na zdravotní pojištění. Z čisté pracovní mzdy je 33 % srážka na úhradu výživného, 23 % srážka na úhradu nákladů výkonu trestu, 12 % jsou srážky vykonané na základě nařízeného provedení rozhodnutí soudu nebo orgánu státní moci, 4 % ostatní srážky, 17 % je použito na kapesné a zbylých 11 % na úložné (Vězeňská služba ČR, 2022 -11-05).

Kapesné může odsouzený využít na uspokojení svých osobních potřeb, což je nákup ve vězeňské kantýně, objednávku knih, časopisů a dalších (Vězeňská služba ČR, 2022-12-20). S úložným vězeň nakládá, jak mu přijde vhodné. Buď posílá část své rodině, na plnění povinností, nebo si úložné nechává a obdrží ho zpět při propuštění (Nedorost, 1995). Ve VTOS u sebe nesmí mít odsouzený žádné finance. Finance, které si

odsouzený vydělá zaměstnáním, anebo jsou mu zaslané, jsou odváděny na jeho účet, který věznice spravuje (Šabatová a kol., 2019).

2.2 Koncepce a cíle vězeňství v oblasti zaměstnanosti

Koncepce vězeňství České republiky chce do roku 2025 v oblasti zaměstnanosti odsouzených navýšit faktickou zaměstnanost a poskytovat oporu zaměstnávaným osobám.

Mezi hlavní problémy zaměstnanosti lze zařadit nemožnost kontroly odsouzených na pracovištích mimo věznici, kde hrozí úprk a je zde potřeba precizního výběru odsouzených, kteří by mohli pracovat mimo věznici vynaloženo velké úsilí. Mezi další problémy můžeme zařadit nevhodnost prostorů a zastaralé nebo nepatřičné prostory a technologie, nedostatek zaměstnanců VS na zabezpečení dohledu nad prací odsouzených, nemožnost zajištění dopravy odsouzených na některá pracoviště a nedostatečný soulad nabídek práce s počtem vězněných (Vězeňská služba ČR, 2022- 12-27).

VS se snaží dosáhnout toho, aby pracovalo co nejvíce odsouzených a právě z tohoto důvodu realizovala semináře na námět zaměstnávání ve spolupráci se Svazem průmyslu a dopravy ČR, Centrem pro podporu podnikání, Komorou sociální podniků a Hospodářskou komorou (Vězeňská služba ČR, 2022-12-12).

Mezi hlavní cíle VS v oblasti zaměstnávání řadíme zřizování vícesměnných chodů na pracovišti, vkládání financí do obnovení existujících provozoven a hal, snaha o vznik pracovních návyků u vězňů, zvýšení pracovní způsobilosti a vzdělávání s ohledem na trh práce a zpracování vkladových cílů na výstavbu výrobních hal (Vězeňský služba ČR, 2022-12-08).

3 Volnočasové aktivity

Volný čas je doba, která slouží k růstu osobnosti jedince a mezi základní funkce volného času se řadí rekreace, rozptýlení a vzdělávání (Zich, 1977).

Ve vyhlášce č. 345/1999 ministerstva spravedlnosti, kterou se vydává řád VTOS, nalezneme že „*v osobním volnu se odsouzený podle své volby v rámci časového rozvrhu dne věnuje sebevzdělávání, uspokojování svých duchovních a kulturních potřeb, zájmové činnosti nad rámec programu zacházení nebo odpočinku.*“

Významem volnočasových aktivit je naučit vězně pracovat s jejich volným časem a trávit ho smysluplně (Mezník a kol., 1995). Volnočasové aktivity vedou vězně k jejich zdokonalování a vytvoření užšího vztahu k činnostem, kultuře a vzdělávání (Sochůrek, 2007). Vězni se mohou ve svém volném čase věnovat různým zálibám buď samostatně, nebo v rámci skupiny (Bajcura a kol., 1999).

Cílem volnočasových aktivit je pobavení, udržení tělesného a mentálního zdraví, regenerace pracujících vězňů a odčerpání přebytečné energie nezaměstnaných vězňů a posílení a zlepšení návyků odsouzených. Pokud vězeň pracuje, volný čas pro něj začíná příchodem z práce a končí večerkou. Vězni, kteří nevykonávají žádnou práci, mají volný čas po celý týden (Hála, 2006).

Volnočasové aktivity pomáhají vězňům rozvíjet a udržovat kladné sebevědomí. Mezi klady volnočasových aktivit patří schopnost spolupracovat s ostatními vězni a učit se loajalně. Osvojení nových dovedností vězňům pomáhá, když si po odchodu z věznice hledají zaměstnání (Cell block legendz, 2022-12-28). Vězni by měli mít dostatek času na odpočinek, spánek, práci a učení se nových dovedností. Volnočasové aktivity jsou pro odsouzené důležitou součástí jejich vězněného života, pokud by se jim volnočasových aktivit nedostávalo, neměli by žádnou naději na budoucnost a naděje na nápravu by byla ztracena (UNODC, 2022-12-28).

Velké množství vězňů neví, jak volný čas využít z důvodu nedostatku zkušeností a dovedností (Mezník a kol., 1995). Nedostatkem při trávení volného času bývá nouze o prostory ve věznici nebo nedostatečné vybavení (Sochůrek, 2008). Volný čas vězňů je v každé věznici jiný a je omezen prostory a řádem věznice (Drápal a kol., 2021).

3.1 Dělení volnočasových aktivit

Volnočasové aktivity dělíme na aktivity rekreativní, sportovní a kulturní, které jsou uvedeny níže.

Rekreativní volnočasové aktivity jsou vězňům poskytovány z důvodu odpočinku po vydaném úsilí v zaměstnání. Do těchto aktivit můžeme umístit sledování televize a hraní společenských her.

Sportovní aktivity jsou vykonávány ve sportovních zařízeních umístěných v areálu věznice. Sportovní aktivity jsou pro vězně efektivní, atraktivní, mají kladné působení na psychiku, přinášejí jim rad, který se snaží o kolektivnost, sebeovládání a o zálibu v určitém sportu. Mezi populární aktivity patří posilovna, kopaná, badminton, stolní tenis a hry fyzicky namáhavé, které ale neumožňují fyzický kontakt mezi hráči.

Kulturní programy poskytují mnoha vězňům jejich první kulturní prožitek. Kulturní programy jako divadelní, pěvecké a hudební soubory slouží k inspiraci vězňů k vlastní umělecké tvorbě. Vězni ve svých dílech vyjadřují své rozpoložení a osobnost. (Mezník a kol., 1995) Pokud je to možné, tak vyrábějí hračky, píší knihy, vydávají vlastní časopisy, malují obrazy a připravují představení loutkového divadla (Bajcura a kol., 1999).

3.2 Styky s rodinou a komunikace s vnějším světem

Telefonní hovory, návštěvy, zasílání balíčků a dopisů – všechny tyto činnosti jsou jediným kontaktem odsouzeného s vnějším světem. Odsouzená osoba má spoustu práv omezených anebo jí určitá práva nepřísluší vůbec. Ale i přesto, je velice důležité, aby si odsouzený udržoval kontakt s rodinou, který mu umožní jednodušší začlenění zpět do společnosti.

Noviny, časopisy, televize a internet jsou informačními technikami, díky kterým odsouzený získává informace o vnějším světě, které mu pomáhají udržovat přehled. Mezi komunikaci s vnějším světem lze zařadit i hledání právní a neprávní pomoci, která slouží a pomáhá odsouzenému v oblasti právních záležitostí, k odbornému sociálnímu poradenství nebo k prevenci sociálního vyloučení (Drápal a kol., 2021). Návštěvy odsouzených jsou ve vyhrazeném časovém úseku, který je vymezen ředitelem dané věznice (Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody).

3.3 Vzdělávání

Vzdělávání vězňů je upraveno Listinou základních práv a svobod, zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, zákonem č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, vyhláškou č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody a nařízením ministerstva spravedlnosti č. 1/2007 (Vězeňská služba ČR, 2022-12-27).

„Kvalitní vzdělání je nezbytný předpoklad k tvorbě kvalifikované, motivované a kreativní pracovní síly, k získání konkurenceschopnosti a ke schopnosti obstát na trhu práce. Přestože vězeňské prostředí má svá specifika a odlišnosti, cílem Vězeňské služby ČR stejně jako soukromých subjektů ve vězeňském vzdělávacím systému je poskytování kvalitního vzdělání, které umožní vězňům obstát na pracovním trhu, získat po skončení výkonu trestu odnětí svobody stabilní zaměstnání a odpovídající příjem. Tímto vzdělání patří mezi nejdůležitější a nejučinnější resocializační nástroje a společně s dalšími také představuje jeden z nejsilnějších stabilizačních faktorů.“ (Vězeňská služba ČR, 2022-12-27, str. 22)

Cílem vzdělávání odsouzených je získání hodnotného vzdělání, se kterým odsouzený obstojí na trhu práce a bude získávat náležitou mzdu (Drápal a kol., 2021). Vzdělávání ve vězeňství je chápáno jako obvyklá technika znovu začlenění do společnosti a převýchova odsouzeného (Mezník a kol., 1995).

Vzdělávání vězňů můžeme rozdělit na dva typy, a to na formální a neformální vzdělávání. Formální vzdělávání obstarává VS „prostřednictvím vlastních školských vzdělávacích středisek středních odborných učilišť Vězeňské služby“ (Drápal a kol., 2021, str. 262). Formální vzdělávání se uskutečňuje díky spolupráci se základními školami, středními odbornými učilišti, středními školami, vyššími odbornými školami, vysokými školami a univerzitami. Pokud vězeň ukončí formální vzdělávání, obdrží doklad o dosaženém vzdělání jako je výuční list, vysvědčení nebo titul. Formální vzdělávání nejčastěji nabízejí školská vzdělávací střediska (odloučená pracoviště učiliště), která jsou přímo vymezena na praktické a teoretické vzdělávání odsouzeného. Školská vzdělávací střediska nalezneme ve věznicích v Heřmanicích, Kuřimi, Pardubicích, Plzni, Rýnovicích, Stráži pod Ralskem, Světlé nad Sázavou, Valdicích a Všehrdech.

Za neformální vzdělávání se považují rekvalifikační a vzdělávací kurzy, při kterých odsouzení obdrží také doklad o jejich úspěšném dokončení. Neformální vzdělávání je ve věznicích uskutečňováno v rámci programu zacházení (Drápal a kol., 2021).

Vzdělávání lze rozčlenit do tří úrovní a to do primární, sekundární a terciální úrovně. Do primárního vzdělávání spadá dokončení základního vzdělání. Sekundárním vzděláním je vzdělání na středních odborných učilištích a odborných školách. Terciální vzdělávání je studium na vyšší odborné a vysoké škole (Vězeňská služba ČR, 2022- 12- 27).

Pokud odsouzený získá doklad o vzdělání, nesmí být z tohoto dokumentu zřejmé, že vzdělání vykonával ve VTOS z důvodu možné diskriminace (Adamec, 2023).

Na odsouzené, kteří se vzdělávají denní formou studia se hledí stejně jako na odsouzené, kteří docházejí ve VTOS do zaměstnání (Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody).

Koncepce vězeňství České republiky chce v oblasti vzdělávání do roku 2025 zprostředkovat možnost dosažení vzdělávání na co nejvyšší a nejkvalitnější úrovni, zajistit provázanost vzdělávání a zaměstnání, zlepšovat vybavení i metody výuky a zdokonalovat systém učení, motivovat odsouzené a subjekty, které poskytují vzdělávání, vyhledávat nové zdroje financování a zvýšit spolupráci s vnějšími subjekty zaměstnávání (Vězeňská služba ČR, 2022-12-27).

4 Věznice

V této kapitole jsou představeny čtyři věznice, se kterými jsem spolupracovala při zpracovávání praktické části bakalářské práce. U každého vězeňského zařízení uvedu základní informace a představím volnočasové a pracovní aktivity, které jsou v jednotlivých věznicích rozdílné.

4.1 Věznice Hradec Králové - objekt Pouchov

Součástí Vazební věznice Hradec Králové je od roku 1976 věznice Pouchov se samostatným oddělením VTOS s nízkým stupněm zabezpečení (Vězeňská služba ČR, 2023-01-05). V objektu Pouchov se nachází 118 ubytovacích míst pro odsouzené muže, kteří jsou ve VTOS s poměrně krátkými tresty (Vězeňská služba ČR, 2023-02-25).

Do programu zacházení spadají aktivity pracovní, speciálně výchovné, vzdělávací, zájmové a aktivity v oblasti utváření vnějších vztahů, které se snaží o podporu rodinných vztahů a o omezení důsledků separace. Pokud odsouzený plní program zacházení a dodržuje veškeré povinnosti, může s uděleným souhlasem opustit věznici za účelem návštěvy. Ve věznici mají odsouzení možnost využívat duchovních služeb, které poskytuje kaplan a místní církevní pracovníci, vězni ovšem těchto služby moc nevyužívají (Vězeňská služba ČR, 2023-01-05).

Věznice je umístěna uprostřed průmyslové zóny, což nabízí odsouzeným výkon práce v některých firmách v okolí věznice. Určitá část vězňů vykonává své zaměstnání přímo ve věznici – jedná se o práci v kuchyni, prádelně, dílně a skladu (Vězeňská služba ČR, 2023-01-05).

Odsouzení se po prostorách věznice pohybují volně – vzájemně se navštěvují na ložnicích, využívají knihovnu, kterou sami spravují, kulturní místnosti, anebo jsou venku a věnují se sportovním aktivitám (Vězeňská služba ČR, 2023-02-25). Mezi speciálně výchovné aktivity spadá autogenní trénink, skupinová dynamika, kroužek kondičního cvičení, etické a morální otázky v umění, sebe obslužné aktivity, prevence sociálně patologických jevů, úvod do křesťanské etiky, arteterapie, trénink asertivity, prevence relapsu, terapeutická skupina, skupinová psychoterapie – psychoanalýza, relaxační kurz malování, projekt Cesta k sobě, psychohygiena, psychohry, terapeutický program PARDON, který se věnuje prevenci recidivy rizikového dopravního chování, kontaktní služby a poradenství v rámci poradny drogové prevence, sociálně právní poradenství

a odborná intervence. Mezi zájmové aktivity patří kroužek kopané, kondičního cvičení, hraní šipek, hry pétanque, sportovního rybolovu, chovatelství, kondiční chůze, nohejbalu, stolního tenisu, kopané, tenisu, hokejbalu a modelářský, filmový a rockový diskusní klub. Do vzdělávacích aktivit spadá kroužek zeměpisu, BESIP – bezpečnost silničního provozu, základy anglického jazyka, anglický jazyk na pokročilejší a komunikační dovednosti, Český jazyk – výuka základního pravopisu, etiketa – základy slušného chování, základy pracovního práva a finančního vědomí, základy právního vědomí a klub vědy a techniky (Kempf, 2023).

4.2 Věznice Břeclav

Věznice Břeclav je mužskou věznicí, která má 314 míst a je rozdělena do dvou objektů – do objektu Poštorná a Břeclav (Vězeňská služba ČR, 2023-01-11). Věznice Břeclav spolupracuje s probační a mediační službou, koordinátory péče o občany, charitou, ústředím pro mezinárodní právní ochranu mládeže, sdružením občanů zabývajících se emigranty, odborem pro uprchlíky a integraci cizinců, armádou spásy, azylovými domy a Českým helsinským výborem – poradna pro občanství (Vězeňská služba ČR, 2023-03-20).

Ve věznici v Břeclavi je nejvíce odsouzených zaměstnáno uvnitř věznice, mezi nejčastější povolání spadají kuchaři, pracovníci údržby, uklízeči, skladníci a kotelníci. Několik odsouzených po udělení souhlasu věznice získá možnost pracovat externě u podnikatelských subjektů v Břeclavi a její blízkosti (Vězeňská služba ČR, 2023-01-14). Odsouzení vyrábějí rámy postelí a matrace, čalouní a vykonávají různé pracovní činnosti spojené s výrobou kompletních postelí. Mezi další pracovní aktivity můžeme zařadit spojování dvou kovových komponentů pomocí nýtů, které je fyzicky nenáročné, a tak ji mohou vykonávat odsouzení, kteří při pracovním zařazení neměli vhodné nabídky práce. Věznice spolupracuje se společností, kde odsouzení pracují s kandovaným ovocem. V rámci pracovních aktivit také vyrábějí zahradní a interiérový kovový nábytek, pomáhají s rekonstrukcí jednacích sálů Okresního soudu Břeclavi a připravují výprodeje vyřazených knih z městské knihovny. Ve věznici je Projekt Nová šance, který se snaží o rekvalifikace odsouzených v oblastech obsluhy elektro vozíku, motorové pily, křovinořezu, svařování, čtení technické dokumentace a zámečnické práce.

Ve věznici v Břeclavi funguje keramická a dřevařská dílna, kde odsouzení tvoří pestré výrobky, jako jsou hrnečky, adventní věnce, obrazy a také výrobky pro děti

z dětského domova. Mezi nejoblíbenější fyzickou aktivitu patří kondiční cvičení. Populární aktivitou je ve věznici sázení a starání se o levandulové pole v areálu věznice a chov včel a následné stáčení medu. Odsouzení se ve svém volném čase účastnili koncertu dvou odsouzených s uměleckou přezdívkou DUO Kellnes a kapely Horizont. Také se účastnili mnoho úklidových akcí jako je akce Uklid'me Česko, Uklid'me Břeclav, dále pak čistili Pálavu od plevelu a likvidovali následky tornáda. Volný čas mohou odsouzení trávit čtením knih, které naleznou v kvalitně vybavené knihovně. Několik odsouzených pravidelně navštěvuje bohoslužby v kostele Panny Marie (Vězeňská služba ČR, 2022-11-22). Odsouzení se samostatně vzdělávají v rámci cizích jazyků (anglický, německý). Ve věznici v Břeclavi je také kroužek zeměpisu, akvaristiky a hudby (Vězeňská služba ČR, 2023-01-14).

4.3 Věznice Oráčov

Věznice Oráčov je dělena na střední a vysoký stupeň zabezpečení a je pro 464 odsouzených mužů (Vězeňská služba ČR, 2022-11-23). Věznice spolupracuje s organizacemi Romodrom o.p.s, Centrum sociálních služeb Praha, Občanské sdružení Za branou, Centrum protidrogové prevence a terapie o.p.s, Rubikon Centrum a také se zahraniční věznicí v Rumunsku (Vězeňská služba ČR, 2023-03-19).

V programu zacházení ve věznici Oráčov nalezneme pracovní, vzdělávací aktivity a speciálně výchovné postupy. V rámci programu zacházení funguje ve věznici projekt Odsouzení v Oráčovské věznici poznávají rakovnický region. Mezi speciálně výchovné postupy řadíme pracovní, sportovní terapii a arteterapii (Vězeňská služba ČR, 2023-03-25).

Zaměstnávání je ve věznici nabízeno přímo v provozu věznice, ale i u jiných subjektů. Uvnitř věznice odsouzení vykonávají povolání jako je kuchař, údržbář, krejčí, obuvník, automechanik, skladník, knihovník nebo například holič. Smluvně sjednané jsou ve věznici dvě pracoviště, a to výroba polotovarů a kompletace propagačních materiálů, která je vykonávána v multifunkční hale. Odsouzení, kteří pracují mimo věznici, provozují především stavební práce, anebo opravu a údržbu komunikací (Vězeňská služba ČR, 2023-03-28). Ve věznici si mohou odsouzení projít rekvalifikačními kurzy na obsluhu křovinořezu, obsluhu vozíku a moto vozíku, řídiče motorových vysokozdvížných vozíků, obsluhu ručně vedených vysokozdvížných vozíků a obsluhu motorové pily.

Ve věznici v Oráčově najdeme kroužek pracovních činností, kde odsouzení získávají nebo si upevňují pracovní návyky, a to výrobou dřevěných hraček, přáníček, vánoční (adventní věnce, stromečky, ozdoby) a velikonoční dekorace, sbírkou povídek, šitím výrobků, opakovanou výpomocí na hradě Krakovec, stavbou a terénními úpravami dětského tábora a výpomocí při rekonstrukcích v mateřské školce. Ve věznici probíhá mnoho projektů, jako je projekt Dobrá věc, kde odsouzení pomáhají druhým, a to například výrobou knih pro děti, výrobou přáníček a nákupem květin pro seniorky v domově důchodců. Ve věznici proběhla akce s názvem Spolu, kde odsouzení pomáhali handicapovaným osobám při návštěvě hradu Krakovec. Ve věznici pravidelně probíhají bohoslužby, kroužek zahradničení a odsouzení mohou navštěvovat také vězeňskou knihovnu a sledovat televizi. Zajímavostí v této věznici je běžecký kroužek pro odsouzené, kdy se odsouzení účastní běhu maratonu na akci Žlutá stužka – uteč předsudkům (Vězeňská služba ČR, 2022-11-24). Mezi vzdělávací aktivity můžeme zařadit získávání znalostí v oblasti historie, přírodovědy, zeměpisu, biologie, informatiky, informačních technologií, akvaristiky, základů sociálního práva, anglického jazyka a do vzdělávacích aktivit spadá také dopravní kroužek (Vězeňská služba ČR, 2023-03-28).

4.4 Věznice Valdice

Věznice se nachází ve dřívějším klášteře a lze ji považovat za věznici se zvýšenou ostrahou. Ve věznici jsou muži s delšími tresty, recidivisté a jinak nebezpečné osoby (Vězeňská služba ČR, 2023-03-27).

Do programu zacházení ve věznici ve Valdicích patří kroužky cizích jazyků (anglického, německého, španělského, francouzského), kurzy výchovy k občanství, sociálně právní poradenství, kurzy drogové problematiky, vědomostní soutěže, kvízy a besedy. Mezi speciálně výchovné aktivity spadá znalost právního a sociálního minima a výcvik sociálních dovedností, v zájmových aktivitách mohou odsouzení hrát šachy, stolní tenis, společenské hry, také je ve věznici hudební a akvaristický kroužek. Odsouzení mají možnost návštěvy knihovny anebo sledování televize a filmů (Vězeňská služba ČR, 2023-03-23).

Zaměstnávání odsouzených je ve Valdicích uskutečňováno ve vnitřních prostorech věznice, zaměstnáváním u cizích subjektů a prostřednictvím vlastní provozovny. Ve vnitřních prostorech věznice odsouzení pracují na místech, jako je kuchyně, prádelna,

intendanční sklady, nádvorní parta, zámečnická a truhlářská dílna a úklidové práce (Vězeňská služba ČR, 2023-01-06).

Ve volném čase odsouzení hrají stolní tenis, šachy, vyrábějí knihy dětem do mateřské školky, o Vánocích vyrábějí přáníčka pro své blízké a vánoční ozdoby. Obvyklá je výroba dřevěných hraček a didaktický pomůcek. Při rukodělných činnostech vyrábějí hmyzí hotely a další. Častá je ve věznici také bohoslužba (Vězeňská služba ČR, 2022-11-25). Ve věznici nalezneme školské vzdělávací středisko, které nabízí možnost vykonání kurzů a vystudování učebního oboru. Mezi nabízenými kurzy nalezneme kurz malíř, knihař, technologie 4,0 (3D tisk, CNC obrábění). Jediným učebním oborem je obor obráběč kovů formou večerního studia (Vězeňská služba ČR, 2023-02-17).

V teoretické části bakalářské práce jsem se zabývala vymezením základních pojmů a představením dvou hlavních zkoumaných témat a to pracovních a volnočasových aktivit u osob ve VTOS, která navazují na část praktickou.

5 Analýza postoje odsouzených k volnočasovým a pracovním aktivitám

Praktická část v úvodu představí stanovené dílčí výzkumné cíle a transformační tabulku. Dále se bude zabývat výzkumnou metodou, výzkumným souborem, průběhem výzkumu a jeho riziky a interpretací dat. V závěru práce nalezneme vyhodnocení celého výzkumu.

Hlavním cílem výzkumného šetření je zjištění jakým způsobem vězni tráví svůj volný čas a jaký postoj mají k zaměstnání ve VTOS. Výzkumné šetření je provedeno pomocí kvantitativního výzkumu, který byl proveden prostřednictvím dotazníkového šetření. Výzkumné šetření bylo provedeno ve věznici v Hradci Králové – objekt Pouchov, Břeclavi, Valdicích a Oráčově.

Stanovené dílčí cíle (dále jen „DC“) naplní hlavní cíl práce. Těmito cíli jsou:

DC1: Využívání volnočasových aktivit osobami ve VTOS

První DC má za úkol zjistit, jakým způsobem osoby ve VTOS využívají volnočasových aktivit a jak se svým volným časem ve VTOS nakládají.

DC2: Hodnocení volnočasových aktivit osobami ve VTOS

Tento DC zkoumá spokojenost osob ve VTOS a dostatečnou nabídku volnočasových aktivit.

DC3: Postoj osob ve VTOS k zaměstnávání

Poslední DC zjišťuje, jak osoby ve VTOS vnímají zaměstnávání a jak k němu samy ve VTOS přistupují a hodnotí ho.

V tabulce č. 1 viz níže představím dílčí výzkumné cíle včetně tazatelských otázek.

Tabulka 1: Transformační tabulka

Hlavní výzkumný cíl	Dílčí výzkumný cíl	Tazatelské otázky
<p>Zjistit jakým způsobem vězni tráví svůj volný čas a jaký postoj mají k zaměstnání ve VTOS.</p>	<p>1. Zjistit jak osoby ve VTOS využívají volnočasových aktivit</p>	<p>Jak ve výkonu trestu trávíte nejraději Váš volný čas?</p>
		<p>Trávíte Váš volný čas raději sám nebo v kolektivu?</p>
		<p>Vykonáváte ve vězení stejné volnočasové aktivity, které jste vykonával před nástupem do VTOS?</p>
	<p>2. Zjistit jak osoby ve VTOS hodnotí volnočasové aktivity</p>	<p>Jste s nabídkou volnočasových aktivit spokojen?</p>
		<p>Jak ve výkonu trestu trávíte nejraději Váš volný čas?</p>
		<p>Jsou nějaké volnočasové aktivity, které Vám ve věznici chybí?</p>
	<p>3. Zjistit jaký je postoj osob ve VTOS k zaměstnávání</p>	<p>Jaký byl Váš pracovní stav před nástupem do VTOS?</p>
		<p>Jako povolání ve výkonu trestu vykonáváte?</p>
		<p>Jste spokojen s prací, kterou v rámci výkonu trestu vykonáváte?</p>
		<p>Pracujete na pracovišti uvnitř věznice nebo docházíte mimo areál?</p>
		<p>Z jakého důvodu pracujete?</p>

5.1 Výzkumná metoda

Jako výzkumnou metodu jsem zvolila dotazníkové šetření, kdy jsou dotazníky „nejpoužívanějším nástrojem při sběru primárních údajů. Představují formuláře s otázkami, na něž respondenti odpovídají, případně obsahují také varianty jejich odpovědí. Význam dotazníku spočívá ve čtyřech oblastech. Získává informace od respondentů, poskytuje strukturu rozhovoru, tj. usměrňuje proces rozhovoru, zajišťuje standardní jednotnou matici pro zapsání údajů a za čtvrté ulehčuje zpracování údajů“ (Kozel, 2006, str. 161).

V úvodu dotazníku jsou položeny základní identifikační otázky týkající se věku, nejvyššího dosaženého vzdělání, délky výkonu trestu, jestli se jedná o první či několikátý VTOS a za jaký trestný čin je jedinec odsouzený.

Druhá část dotazníku se zaměřuje na zaměstnávání, přesněji na pracovní stav před nástupem do výkonu trestu, jaké povolání ve výkonu trestu vykonává, jestli je s prací spokojen, dochází mimo areál věznice nebo pracuje uvnitř věznice a z jakého důvodu pracuje.

Třetí část dotazníku se zajímá o volnočasové aktivity, o nejoblíbenější aktivity vykonávané ve volném čase, spokojenost s nimi, jestli odsouzený vykonává stejné aktivity, které vykonával před nástupem do výkonu trestu, jestli tráví čas raději sám nebo v kolektivu a zdali mu nějaké volnočasové aktivity ve věznici chybí.

V dotazníku jsou použity uzavřené, polouzavřené a volné otázky. Kdy je u uzavřených otázek možné vybrat odpověď z předem nabízených variant, u polouzavřených otázek je možné zvolit odpověď z nabízených možností, anebo reagovat vlastní odpovědí a u volných otázek mají respondenti volný prostor pro jejich vyjádření, tedy nemají možnost zvolit z určených variant.

Dotazník byl sestaven co nejvíce srozumitelně a jednoznačně, aby byl pro odsouzené snadný k jeho vyplnění. Dohromady bylo do všech věznic zasláno 125 dotazníků. Do věznice do Břeclavi bylo odesláno 50 dotazníků a do zbylých třech věznic (Hradce Králové, Valdic a Oráčova) putovalo 25 dotazníků. Celková návratnost dotazníků ze všech věznic dohromady činila 108 dotazníků tedy 86%, kdy čtyři dotazníky nebyly do výzkumu použity z důvodu nevhodných komentářů a neúplného vyplnění.

5.2 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor je skupina osob, na které se výsledky aplikují. V kvantitativním šetření je důležité, aby výzkumný soubor zastupoval danou cílovou skupinu (Reichel, 2009). Respondenty jsou muži ve VTOS ve věznicích v Hradci Králové objektu Pouchov, Břeclavi, Valdicích a Oráčově.

Odsouzení dostali k vyplnění dotazník, který obdrželi od SP nebo vedoucího oddělení výkonu vazby a trestu v tištěné podobě. Dotazníky jsem do věznic ve Valdicích, Oráčově a Břeclavi odeslala korespondenčně. Ve věznice v Hradci Králové jsem byla osobně a dotazníky jsem předala sociálnímu pracovníkovi.

Důvodem výběru těchto věznic byla ochota pracovníků provést dotazníkové šetření a jejich zájem ohledně výsledků a míry spokojenosti odsouzených. Kvantitativní výzkum jsem zvolila z důvodu jediné možnosti kontaktu s odsouzenými, jelikož mi osobní kontakt z důvodu bezpečnosti a nedostatku času zaměstnanců nebyl doporučen a ani umožněn.

5.3 Průběh výzkumu a jeho rizika

Mezi rizika dotazníkového šetření mohu zařadit nenávratnost dotazníků a nepravdivé a smyšlené odpovědi odsouzených. Respondenti také nemusejí odpovídat pravdivě, jelikož sami sebe vidí jinak, než jací doopravdy jsou a proto mohou být jejich odpovědi nepřesné či zkreslené.

Mezi výhody dotazníkového šetření patří časová nenáročnost vyplnění dotazníků, velký počet respondentů, díky kterému dochází k objektivnímu názoru a anonymita, díky které mohou vyjádřit svůj názor bez obav. Dále pak užitečnost a poměrně rychlý sběr dat při zkoumání velké skupiny a přesnost vyhodnocení.

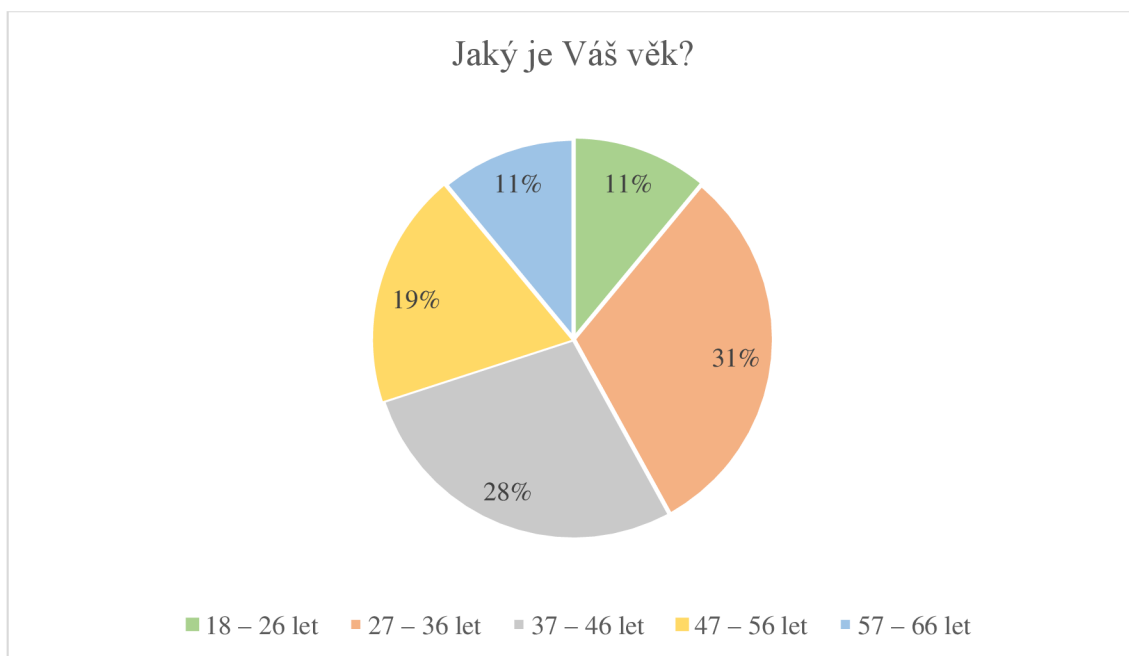
5.4 Interpretace dat

Tato podkapitola se bude zabývat výsledky dotazníkového šetření. Celkově bylo zodpovězeno 104 dotazníků. Otázky týkající se zaměstnávání ve VTOS nezodpovědělo 27 dotazovaných z důvodu pracovního nezařazení.

Jaký je Váš věk?

První otázka se v dotazníkovém šetření zabývala věkem respondentů, kterou najdeme vyhodnocenou v grafu č. 1. Nejčetnější skupinou dotazovaných jsou odsouzení ve věku 27 – 36 let, kterou tvořilo 32 respondentů (31 %). Druhý největší počet dotazovaných obsahovala věková kategorie 37 – 46 let, a to s počtem 29 respondentů (28 %). Osob, ve věku 47 – 56 let se nacházelo ve věznicích 20 (19 %). Věkové rozmezí 18 – 26 let tvořilo 12 respondentů (11 %) a poslední věkovou kategorií ve věku 57 – 66 let tvořilo 11 respondentů (11 %)

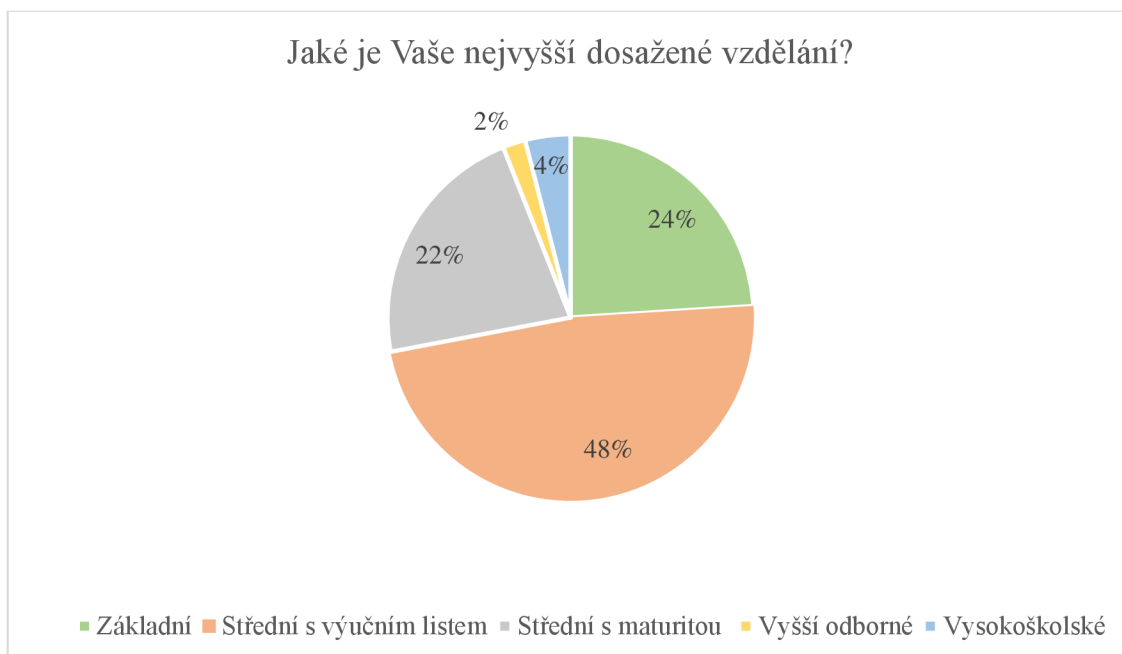
Graf 1: Věk respondentů

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Na základě zjištěných výsledků můžeme jasně říci, že nejvíce početnou skupinou s nejvyšším dosaženým vzděláním je vzdělání střední s výučním listem, které dokončilo 50 respondentů (48 %), základní vzdělání má 25 respondentů (24 %) a střední s maturitou získalo 23 respondentů (22 %). Pouze 4 respondenti (4 %) uvedli, že jejich nejvyšší dosažení vzdělání je vysokoškolské a 2 respondenti (2 %) absolvovali vyšší odbornou školu. Získaná data jsou uvedena v grafu č. 2.

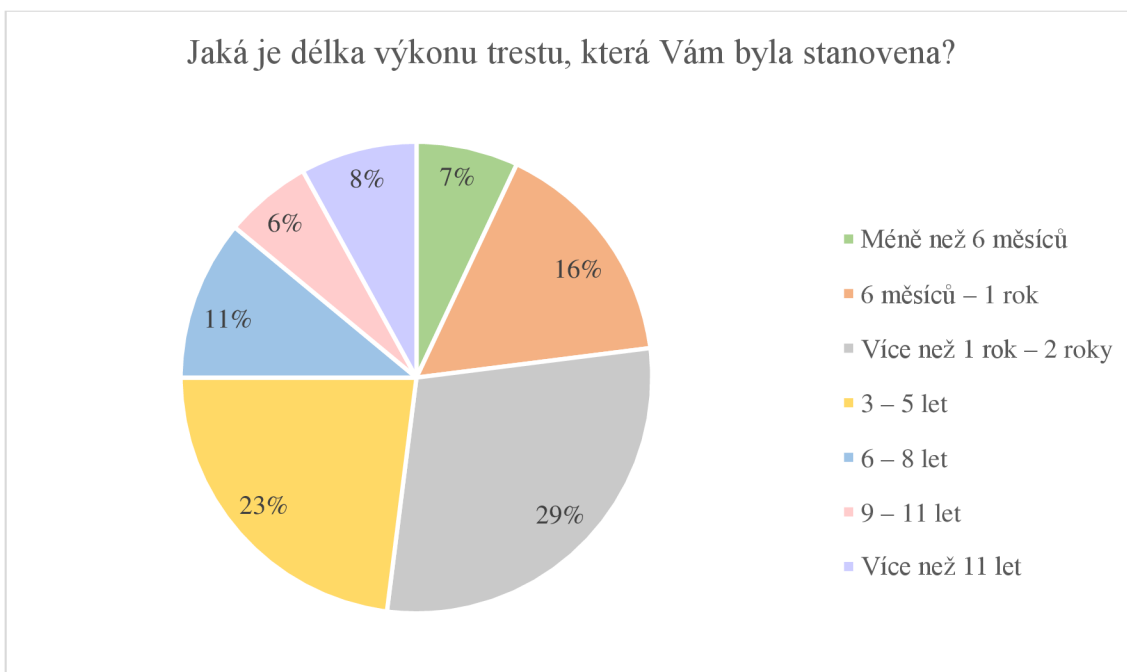
Graf 2: Nejvyšší dosažené vzdělání

Jaká je délka výkonu trestu, která Vám byla stanovena?

Tato otázka se snažila zjistit, délku výkonu trestu odsouzených viz graf č. 3. Nejvíce respondentů tedy 30 (29 %) je ve VTOS na období více než 1 rok – 2 roky. Druhá nejpočetnější skupina dotazovaných, tedy 24 respondentů (23 %), zvolila odpověď 3 – 5 let. Odpověď 6 měsíců – 1 rok zvolilo 17 respondentů (16 %) a odpověď 6 – 8 let 12 respondentů (11 %). Trest více než 11 let si odpykává 8 respondentů (8 %) a trest méně než 6 měsíců 7 respondentů (7 %). Poslední zbylou odpovědí byla délka výkonu trestu 9 - 11 let, kterou zvolilo pouze 6 respondentů (6 %).

Graf 3: Délka výkonu trestu

Byl jste již někdy dříve ve výkonu trestu?

Graf č. 4 viz níže, který se zabývá otázkou, zda již někdy dříve byli respondenti ve výkonu trestu, uvádí, že 68 respondentů nikdy nebylo ve VTOS (65 %) a zbylý počet respondentů tedy 36 (35 %) už v minulosti VTOS vykonávaly.

Graf 4: Výkon trestu

Za jakou trestnou činnost nyní vykonáváte Váš trest odnětí svobody?

Tato otázka bylo otevřená, tedy nechávala respondentovi prostor pro jeho vyjádření. Pro větší přehlednost jsem trestné činy rozdělila podle druhu trestných činů, které jsou uvedeny v trestním zákoníku. V řádcích níže nalezneme vykonaný trestný čin a počet respondentů, kteří daný čin spáchaly. Pro větší přehlednost jsem do grafu č. 5 viz níže, vložila pouze rozdělení trestných činů podle druhu spáchané činnosti.

Rozdělení trestných činů podle druhu spáchané činnosti:

Trestné činy proti majetku (28 %) – krádež (17), podvod (6), neplacení dluhů (2), zpronevěra (4)

Trestné činy proti životu a zdraví (12 %) – vražda (5), usmrcení z nedbalosti (4), ublížení na zdraví (3), vražda ve stádiu pokusu na dvou či více osobách (1)

Trestné činy proti svobodě (7 %) – vydírání (2), loupež (4), omezování domovní svobody (1)

Trestní činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (5 %) – znásilnění (2), svádění k pohlavnímu styku (1), pohlavní zneužití (2)

Trestné činy proti rodině a dětem (11 %) – zanedbání povinné výživy (11)

Trestné činy hospodářské (1 %) – padělání a pozměnění platebního prostředku (1)

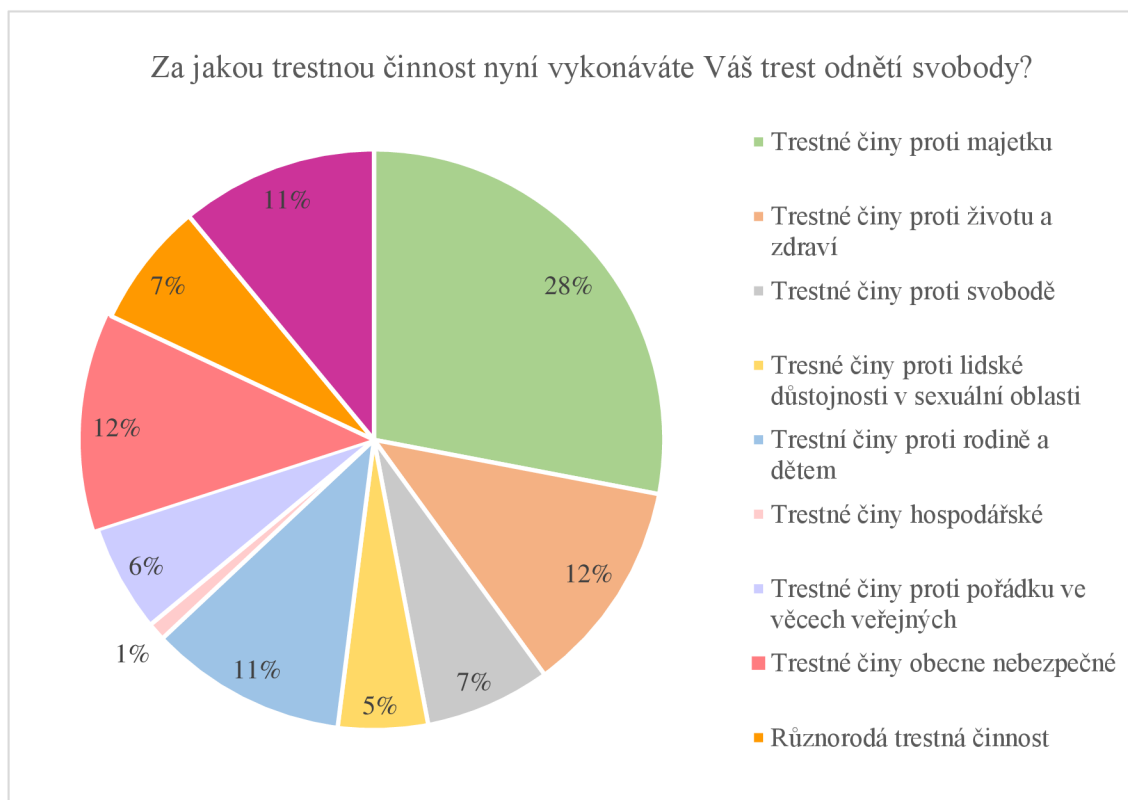
Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných (6 %) – maření výkonu úředního rozhodnutí (5), násilí proti úřední osobě (1)

Trestné činy obecně nebezpečné (12 %) - ohrožení pod vlivem návykové látky (2), řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění (1), nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů (11)

Různorodá trestná činnost (7 %)

Nevyplněno (11 %)

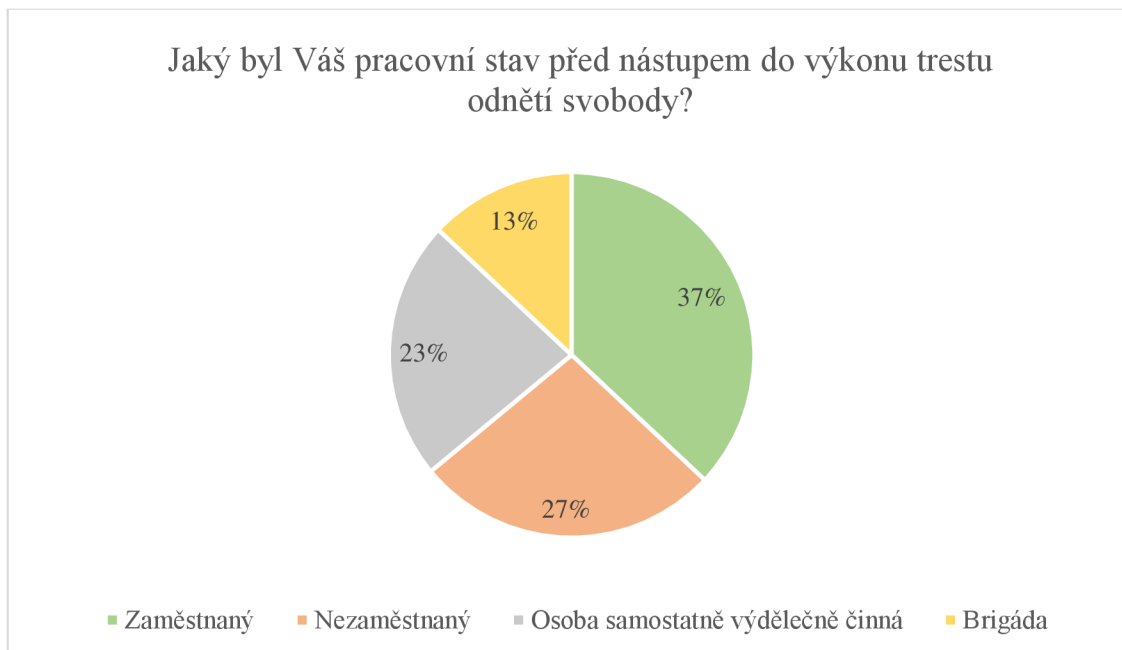
Graf 5: Trestná činnost

Jaký byl Váš pracovní stav před nástupem do výkonu trestu odnětí svobody?

Z grafu č. 6 vyplívá, že 38 dotazovaných (37 %) před nástupem do výkonu trestu bylo v pracovním poměru, nezaměstnaných bylo 28 osob (27 %) a osob samostatně výdělečně činných 25 (23 %). Nejméně početnou skupinou dotazovaných bylo 13 respondentů (13 %), kteří docházeli na brigádu.

Graf 6: Pracovní stav před nástupem do VTOS

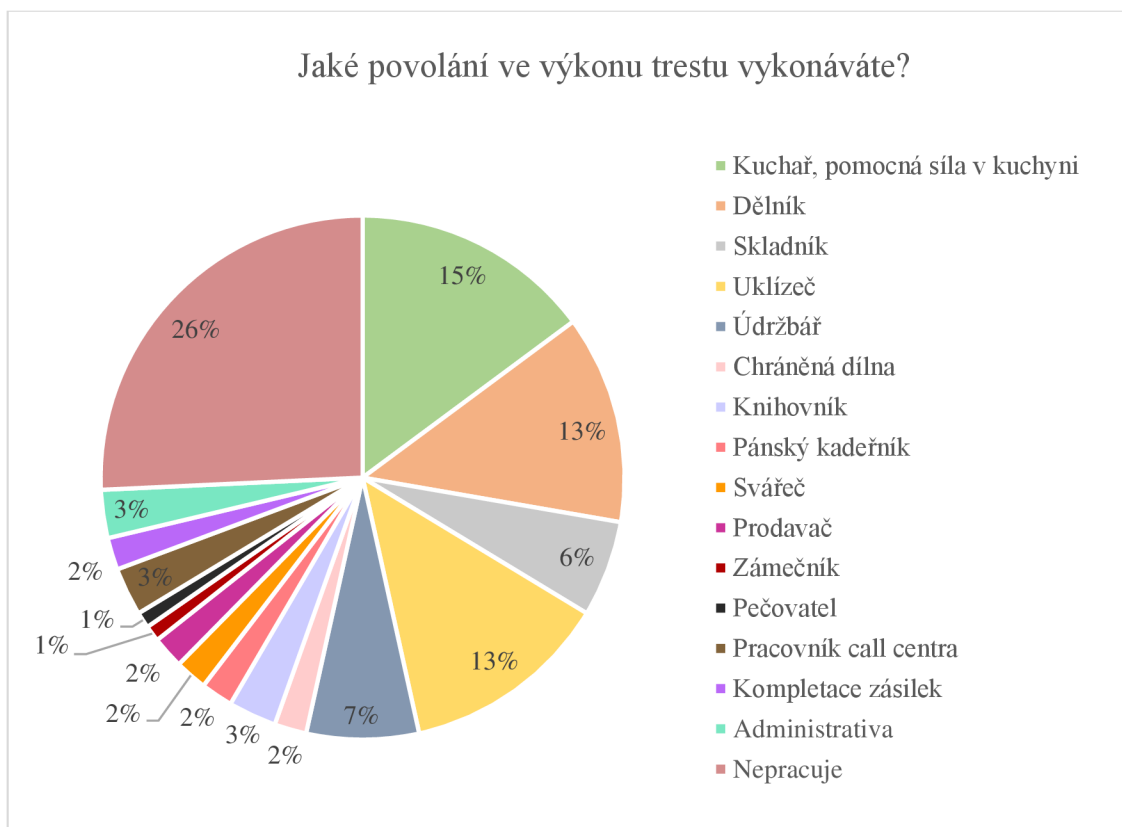
Jaké povolání ve výkonu trestu vykonáváte?

Mezi nejčastější povolání patří kuchař nebo pomocná síla v kuchyni s 16 respondenty (15 %), poté dělník s 14 respondenty (13 %) a uklízeč s 13 respondenty (13 %). Mezi méně časté povolání spadá údržbář, který disponuje 7 respondenty (7 %) a uklízeč s 6 respondenty (6 %). Profesi knihovníka, pracovníka call centra a práci v administrativě vykonávají respondenti po 3 osobách (3 %). Chráněná dílna, pánský kadeřník, svářeč, prodavač a kompletace zásilek patří mezi méně početnou práci, tedy každé povolání vykonávají odsouzení pouze po 2 respondentech (2 %). Jeden respondent pracuje jako zámečnický a pečovatelský, tedy každý po 1 %. Nepracujících je ve výkonu trestu 27 (26 %). Výsledky najdeme nejen v tabulce č. 2, ale i v grafu č. 7.

Tabulka 2: Povolání ve VTOS

Povolání ve VTOS	Absolutní četnost	Relativní četnost
Kuchař, pomocná síla v kuchyni	16	15 %
Dělník	14	13 %
Skladník	6	6 %
Uklízeč	13	13 %
Údržbář	7	7 %
Chráněná dílna	2	2 %
Knihovník	3	3 %
Pánský kadeřník	2	2 %
Svářeč	2	2 %
Prodavač	2	2 %
Zámečnick	1	1 %
Pečovatel	1	1 %
Pracovník call centra	3	3 %
Kompletace zásilek	2	2 %
Administrativa	3	3 %
Nepracuje	27	26 %
Celkem	104	100 %

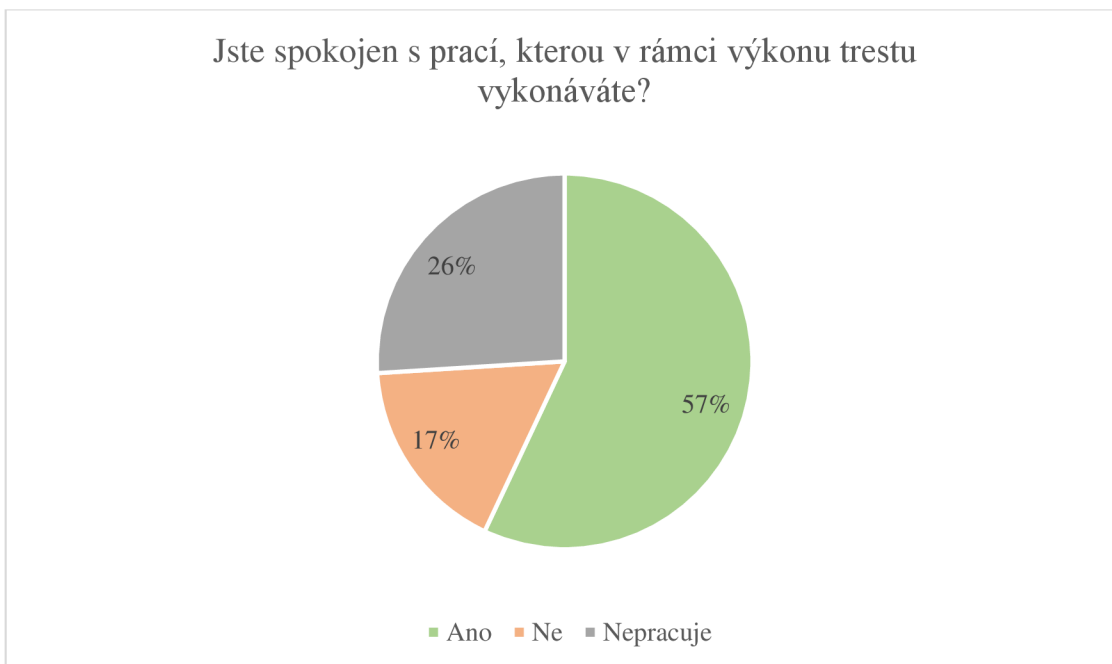
Graf 7: Povolání ve VTOS

Jste spokojen s prací, kterou v rámci výkonu trestu vykonáváte?

Další otázka se zabývala spokojeností odsouzených s jejich výkonem povolání ve VTOS viz graf č. 8. Na výběr bylo pouze ze dvou odpovědí, kdy odpověď ano zvolilo 59 dotazovaných (57 %) a odpověď ne 18 dotazovaných (17 %). Tato otázka nebyla vyplněna 27 respondenty (26 %) z toho důvodu, že ve výkonu trestu zatím nevykonávají žádné povolání.

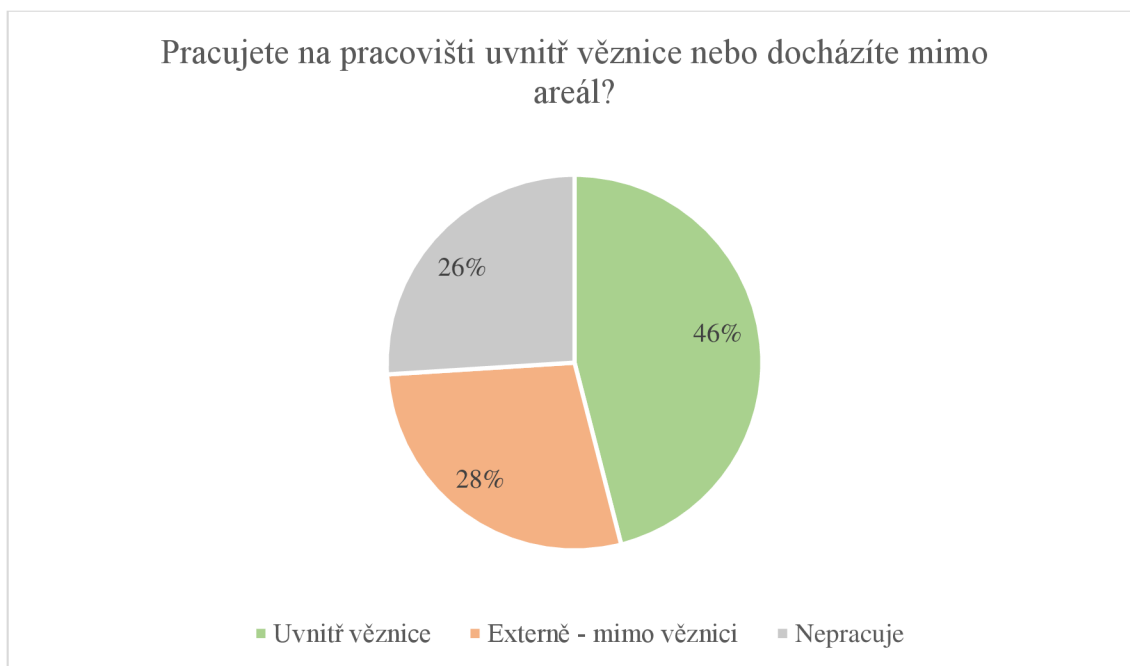
Graf 8: Spokojenost s prací

Pracujete na pracovišti uvnitř věznice nebo docházíte mimo areál?

Uvnitř věznice pracuje 48 dotazovaných (46 %) a externě – mimo věznice 29 dotazovaných (28 %). Tato otázka nebyla vyplněna 27 respondenty (26 %) z toho důvodu, že ve výkonu trestu zatím nevykonávají žádné povolání, viz graf č. 9.

Graf 9: Místo pracoviště

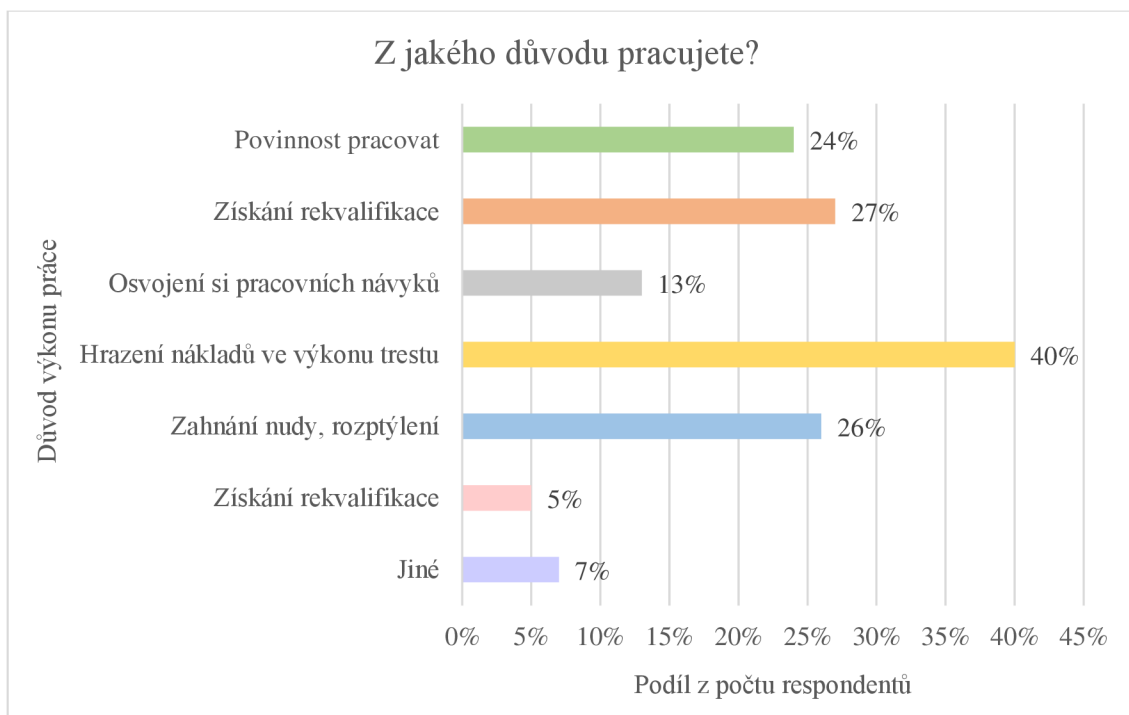

Z jakého důvodu pracujete?

U této otázky měli dotazovaní možnost zvolit vícero odpovědí. Nejpočetnější odezvu měla odpověď hrazení nákladů ve výkonu trestu a to s 42 ohlasy (40 %). Možnost získání financí zvolilo 28 respondentů (27 %) a zahrnutí nudy, rozptýlení 27 respondentů (26 %). Reakce na povinnost pracovat byla s 25 odpověďmi (24 %) a osvojení si pracovních návyků s 13 (13 %). Odpověď jiné zvolilo 7 respondentů (7 %) a uvedlo z jakých jiných důvodů ve VTOS pracují a to: smysluplnost života, možnost seberealizace a literární tvorby a jiné, kvůli stereotypu, získání dalších zkušeností, lepší stravování, rád pečuji o lidi, práce mě baví a studium poznání. Nejmenší počet ohlasů získala odpověď získání rekvalifikace pouze s 5 respondenty (5 %). Výsledky jsou uvedeny v tabulce č. 3 a grafu č. 10.

Tabulka 3: Důvod výkonu práce

Důvod výkonu práce	Počet odpovědí	Podíl z počtu respondentů	Podíl z počtu odpovědí
Povinnost pracovat	25	24 %	17 %
Získání financí	28	27 %	19 %
Osvojení si pracovních návyků	13	13 %	9 %
Hrazení nákladů ve výkonu trestu	42	40 %	29 %
Zahnání nudy, rozptýlení	27	26 %	18 %
Získání rekvalifikace	5	5 %	3 %
Jiné	7	7 %	5 %
Celkem	147	142 %	100 %

Graf 10: Důvod výkonu práce

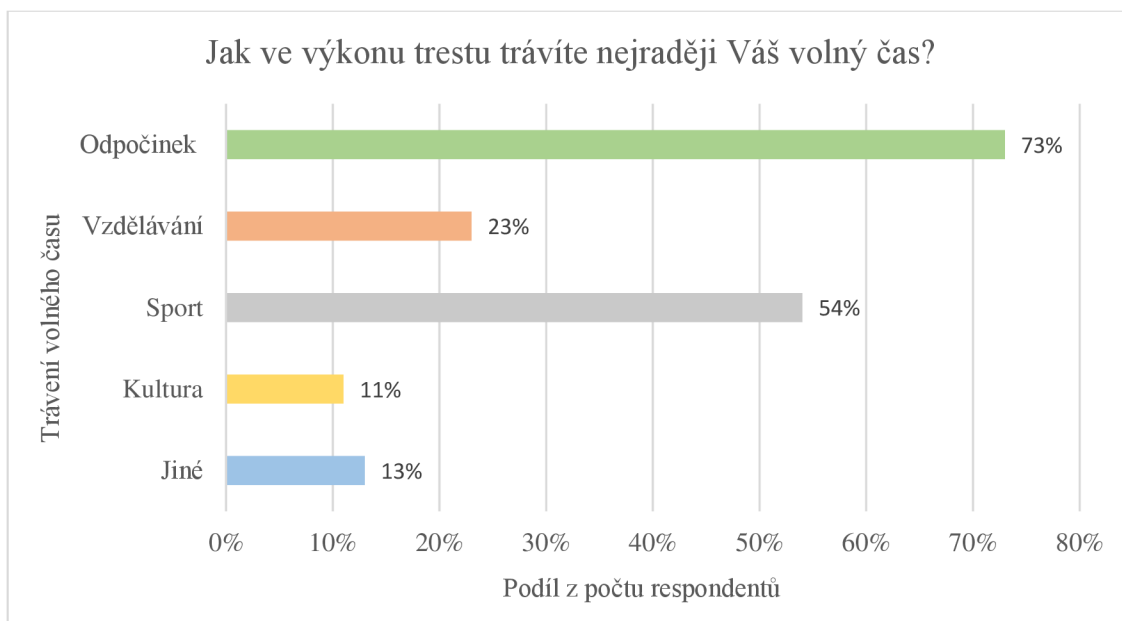
Jak ve výkonu trestu trávíte nejraději Váš volný čas? (můžete zaškrtnout více odpovědí)

U této otázky měli dotazovaní možnost zvolit vícero odpovědí. Veškeré odpovědi jsou zpracovány v tabulce č. 4 a grafu č. 11. Nejpočetnější odpovědí je odpočinek (sledování televize, čtení knih) s 76 ohlasy (73 %). Druhá nejpočetnější odpověď s 56 hlasy (54 %) byl sport. Vzdělávání následuje s 24 odpověďmi (23 %), kultura s 11 (11 %). Odpověď jiné zvolilo 13 dotazovaných (13 %), kteří uvedli, že ve VTOS nejraději tráví čas kreslením, hraním na kytaru, prací, luštěním křížovek, malováním, psaním deníku, včelařstvím, hraním šachů, pokeru, studiem, sázením květin, vařením, pečením, časem s kamarády, psaním a tvůrčí činností, literární tvorbou, seberealizací, meditací, tvorbou projektů a spoluprací s neziskovým sektorem, pomoc ostatním.

Tabulka 4: Volný čas

Trávení volného času	Počet odpovědí	Podíl z počtu respondentů	Podíl z počtu odpovědí
Odpočinek (sledování televize, čtení knih)	76	73 %	42 %
Vzdělávání	24	23 %	13 %
Sport	56	54 %	31 %
Kultura	11	11 %	6 %
Jiné	13	13 %	7 %
Celkem	180	174 %	100 %

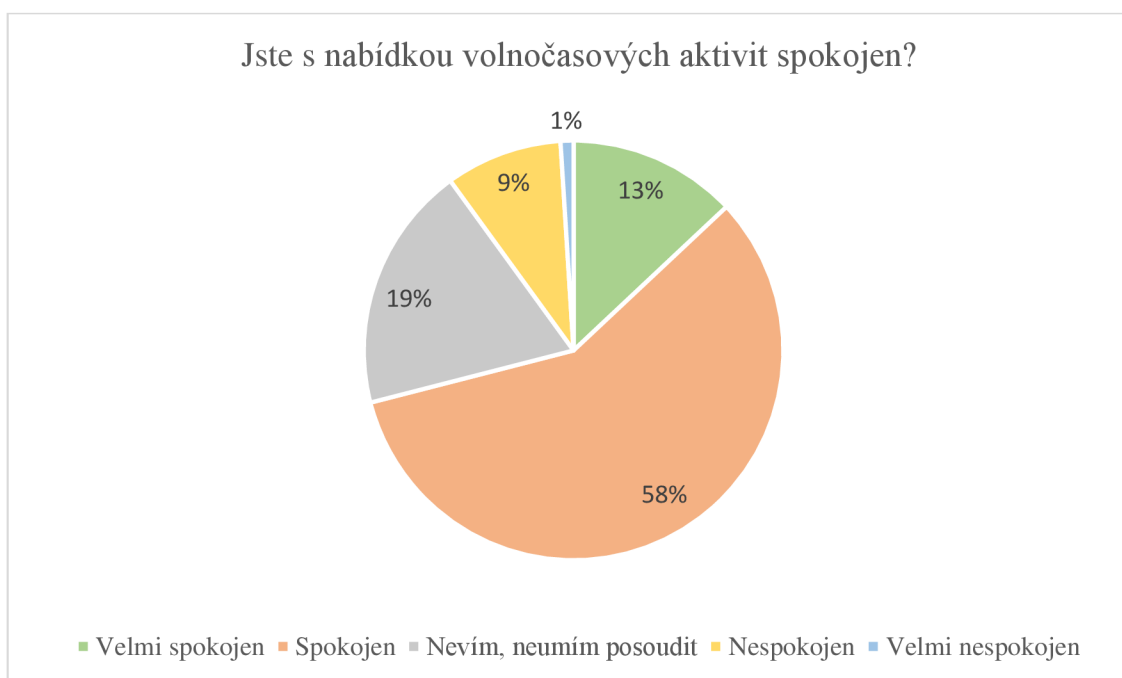
Graf 11: Volný čas

Jste s nabídkou volnočasových aktivit spokojen?

Spokojenost s volnočasovými aktivitami uvedlo 58 dotazovaných (56 %). Odpověď nevím, neumím posoudit zvolilo 20 dotazovaných (19 %). Stejnou odezvu měly odpovědi velmi spokojen a nespokojen, každá s 12 odpověďmi (12 %). Nejmenší počet dotazovaných, tedy 2 (1 %) zvolili, že s nabídkou volnočasových aktivit jsou velmi nespokojeni, kdy odpovědi na tuto otázku nalezneme znázorněné v grafu č. 12.

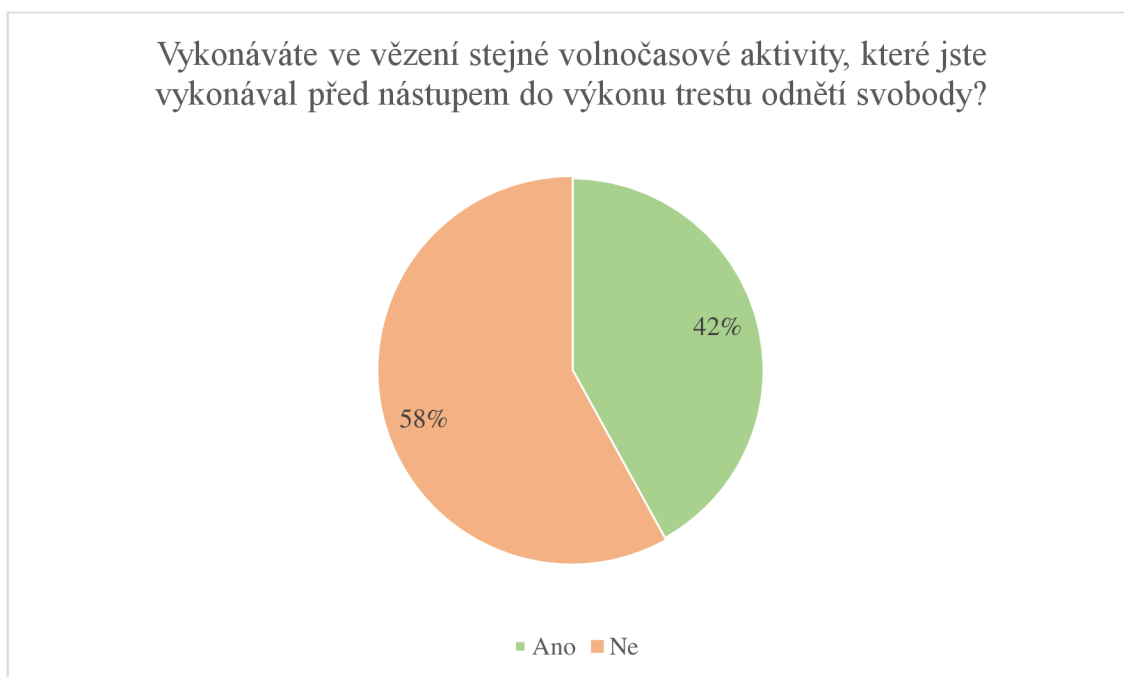
Graf 12: Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit

Vykonáváte ve vězení stejné volnočasové aktivity, které jste vykonával před nástupem do výkonu trestu odnětí svobody?

V grafu č. 13 můžeme vidět, že 44 dotazovaných (42 %) vykonává ve vězení stejné volnočasové aktivity, které vykonávaly před nástupem do VTOS a zbylých 60 dotazovaných (58 %) stejné aktivity nevykonává.

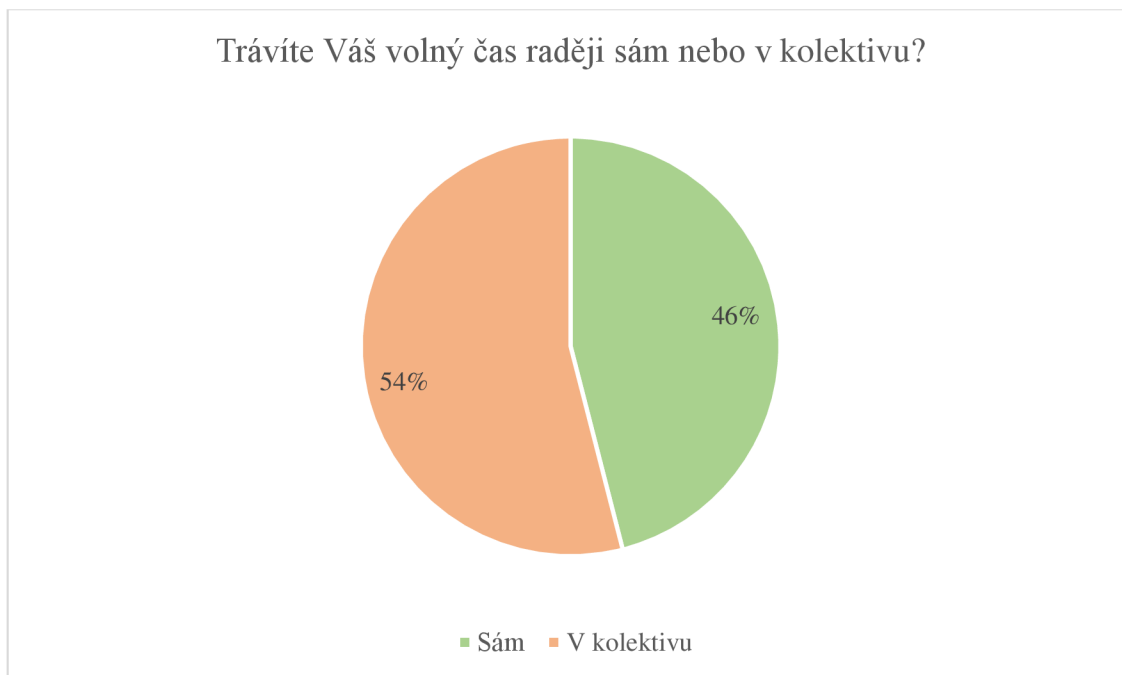
Graf 13: Způsob trávení volného času

Trávíte Váš volný čas raději sám nebo v kolektivu?

Na otázku zda odsouzení tráví svůj volný čas raději sami nebo v kolektivu zvolilo odpověď v kolektivu 56 respondentů (54%) a odpověď sám pak 48 respondentů (46%), kdy tyto odpovědi nalezneme znázorněny v grafu č. 14.

Graf 14: Preference volného času

Jsou nějaké volnočasové aktivity, které Vám ve věznici chybí?

Cílem této otázky bylo zjistit, jestli jsou odsouzení spokojeni s nabídkou volnočasových aktivit, které jsou jim ve VTOS k dispozici viz graf č. 15, kde 67 dotazovaných (64 %) určité volnočasové aktivity chybí a 37 (36 %) jich je s aktuální nabídkou spokojeno. U odpovědi ano mohli dotazovaní uvést přesně, jaké aktivity jim ve VTOS chybí, a uvedli: více sportovních a kulturních aktivit, cyklistika, volejbal, plavání, venkovní práce, internet, možnost poslouchat vlastní hudbu, více rekvalifikačních a vzdělávacích kurzů, vysokoškolské studium, modelářský kroužek, lezení po stěně, čas se svým psem, fotbal, tenis, lyžování, mše, kick box, rybaření, vaření, práce s motorovou pilou a těžba dřeva, oprava aut, běh, florbal, basketbal, stolní tenis, cukrařina, zahradničení, přírodovědné činnosti, práce se zvířaty, více povolených návštěv, cestování, psychologie, kino, divadlo, pobyt v přírodě, modelářství, procházky, pétangue, hokej.

Graf 15: Chybějící volnočasové aktivity

5.5 Vyhodnocení výzkumu

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že nejvíce zastoupeným souborem, jsou odsouzení muži ve věku 27 – 36 let a nejvyšší dosažené vzdělání je střední s výučním listem. Nejčtenější délka výkonu trestu odnětí svobody byla více než 1 – 2 roky a většina odsouzených nikdy dříve nebyla ve VTOS. Největší zastoupení trestných činů mají trestné činy proti majetku.

V poslední části bakalářské práce shrnu DC, díky kterým zjistím, jak vězni tráví svůj volný čas a jaký postoj mají k zaměstnání ve VTOS.

Shrnutí DC1

První DC práce zjišťoval, jak osoby ve VTOS využívají volnočasových aktivit.

Nejoblíbenější aktivitou pro trávení volného času si odsouzení ve značně převažující míře zvolili odpočinek a sport.

Další otázka se zabývala tím, zda odsouzení tráví svůj volný čas raději v kolektivu nebo sami, kde pro kolektiv bylo 56 dotazovaných a odpověď sám zvolilo 48 dotazovaných.

Poslední otázka se týkala vykonávání stejných volnočasových aktivit, které byly odsouzenými vykonávány před nástupem do VTOS. Stejně volnočasové aktivity ve VTOS vykonává 44 dotazovaných z celkových 104.

Dotazovaní využívají svého volného času adekvátně a to nejčastěji odpočinkem nebo sportem a rádi tráví čas převážně společně. Největším problémem tohoto dílčího cíle je to, že odsouzení nevykonávají stejné volnočasové aktivity, které vykonávaly před nástupem do VTOS, ať už z důvodu nemožnosti realizace této volnočasové aktivity nebo nedostatečné nabídky dané věznicí.

Shrnutí DC2

Tímto dílčím cílem práce bylo zjišťováno, jak osoby ve VTOS hodnotí volnočasové aktivity.

První otázka zjišťovala, zda jsou odsouzení spokojeni s nabídkou volnočasových aktivit. V této otázce převažovala spokojenost odsouzených s tím, že odpověď velmi nespokojen nebo nespokojen zvolilo pouze 10 dotazovaných a odpověď nevím, neumím posoudit, uvedlo 20 dotazovaných.

Další otázka se zaměřovala na to, jak odsouzení ve výkonu trestu tráví nejraději svůj čas, kde zvítězila odpověď odpočinek, druhou nejčastější odpovědí byl sport, dále

pak vzdělávání, na čtvrtém místě si odsouzení zvolili kolonku jiné, kde mohli uvést aktivity, které jsem výše neuvedla a jako poslední skončila odpověď kultura.

Třetí otázka měla za úkol zjistit, jestli jsou ve věznici nějaké volnočasové aktivity, které odsouzeným chybí. Pro tuto otázku byla s větší převahou (64 % dotazovaných) zvolena odpověď ano. U odpovědi ano měli dotazovaní možnost doplnit, které aktivity, jim chybí a ty nalezneme vyobrazeny u vyhodnocení této otázky dotazníku v kapitole Interpretace dat.

Dotazovaní jsou tedy převážně s nabídkou volnočasových aktivit spokojeni a do nejvíce oblíbených aktivit patří odpočinek a sport. Ve VTOS chybí odsouzeným spousta volnočasových aktivit, které by chtěli vykonávat. Pokud se věznice zaměří na rozšíření nabídky volnočasových aktivit, odsouzení by se mohli naučit, že lze trávit čas smysluplněji a vytvořit si tak bližší vztah k činnostem, kterými se mohou zabývat i na svobodě a získat tím i schopnost spolupracovat s ostatními.

Shrnutí DC3

Poslední DC se věnoval postoji osob ve VTOS k zaměstnávání.

První otázka se zabývala tím, jaký byl pracovní stav dotazovaných před nástupem do VTOS, kdy pracovala většina dotazovaných, a to celkem 76 (OSVČ, brigáda, zaměstnanec) a nezaměstnaných bylo 28.

Další otázka zjišťovala povolání, které dotazovaní ve výkonu trestu vykonávají, kde 27 dotazovaných žádné povolání ve VTOS nevykonává a na další otázky v dotazníku ohledně zaměstnávání neodpovídali.

Spokojenost s prací, kterou odsouzení vykonávají, byla většinová, přesněji 59 dotazovaných a nespokojenost uvedlo 18 dotazovaných.

Další položenou otázkou bylo, zda dotazovaní pracují uvnitř věznice nebo dochází mimo areál, kdy uvnitř věznice pracuje 48 dotazovaných a externě jich pracuje 29.

Poslední otázka tohoto dílčího cíle zkoumala, z jakého důvodu odsouzení pracují. Nejčastěji odsouzení pracují z důvodu hrazení nákladů ve výkonu trestu, dále pak kvůli získání financí, zahrnutí nudy, rozptýlení, poté kvůli povinnosti pracovat, osvojení si pracovních návyků, jako předposlední byla zvolena kolonka jiné a jako poslední se umístilo získání rekvalifikace.

Skvělým zjištěním je pozitivní přístup odsouzených k práci. Většina odsouzených před nástupem do VTOS pracovala a je spokojena s prací, kterou ve výkonu trestu

vykonává, tedy s povoláním i s prací buď uvnitř věznice, nebo externě. Tudiž si odsouzení uvědomují důležitost práce, která jim je přínosem jak po finanční stránce, tak i v důsledku jejich nápravy. Mnoho z nich si uvědomuje, jak je důležité ve VTOS pracovat, že je to činnost, díky které si mohou zaplatit náklady, které ve VTOS vznikají a dále pak získají finance, se kterými mohou následně nakládat podle jejich uvážení.

Výsledek, kterého jsem dosáhla pomocí dotazníkového šetření, by mohl pomoci při zlepšování pracovních podmínek ve VTOS a zaměřit se na zkvalitnění a využívání volnočasových aktivit popřípadě možnosti přidání některých žádaných volnočasových aktivit.

Závěr

Bakalářská práce se věnovala pracovním a volnočasovým aktivitám osob ve výkonu trestu odnětí svobody. Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jakým způsobem vězni tráví svůj volný čas a jaký je jejich postoj k zaměstnání ve výkonu trestu odnětí svobody.

Teoretická část nastínila základní pojmy daného tématu, seznámila čtenáře s pracovními a volnočasovými aktivitami, které definovala a dále představila. Poslední kapitolou teoretické části bylo seznámení se čtyřmi věznicemi, ve kterých byl prováděn kvantitativní výzkum, poskytující souvislý přechod do praktické části.

Výzkumná část se zabírala tím, jak vězni tráví svůj volný čas a jaký postoj mají k zaměstnání ve výkonu trestu odnětí svobody. Práce představila stanovené dílčí cíle a transformační tabulku s tazatelskými otázkami, poté se zaměřila na výzkumnou metodu, vymežila výzkumný soubor, průběh výzkumu a jeho rizika. Závěrem jsou interpretována data, která byla vyobrazena pomocí grafů, případně pomocí tabulek pro větší přehlednost. Poslední podkapitola se zaměřila na vyhodnocení dílčích cílů, které potvrdily pozitivní přístupy odsouzených jak k volnočasovým aktivitám, tak i k zaměstnávání ve věznici.

Lze tedy říci, že byl hlavní cíl práce naplněn.

Seznam použitých zdrojů

- [1] ADAMEC, Martin. Vězni a vzdělávání. *Mensa České republiky* [online].
[cit. 2023- 3-24]. Dostupné z: https://casopis.mensa.cz/veda/vezni_a_vzdelani.html
- [2] BAJCURA, Lubomír, Věra KALVODOVÁ a Josef KUČHTA. Práva vězně: od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody. 2., dopl. vyd. Praha: Grada 1999. Právo pro každého (Grada). ISBN 80-716-9555-6.
- [3] CELL BLOCK LEGENDZ. *What Is The Good Impact Of Prison Recreational Activities?* [online]. 2020, 5 January [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.cellblocklegendz.com/What-Is-The-Good-Impact-Of-Prison-Recreational-Activities_b_23.html
- [4] DRÁPAL, Jakub, Václav JIŘIČKA a Tereza RASZKOVÁ. *České vězeňství*. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7676-066-0.
- [5] HANZELOVÁ, Jiřina. *Sociální novinky: Sociální práce ve vězeňství* [online]. Ostrov, 2018 [cit. 2023-03-27]. Dostupné z: <http://socialninovinky.cz/novinky-v-socialni-oblasti/557-socialni-prace-ve-vezenstvi>
- [6] HÁLA, Jaroslav. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2., dopl. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. ISBN 80-867-0830-6.
- [7] HENDRYCH, Igor. *Vybrané kapitoly z penologie*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2010. ISBN 978-80-7248-574-1.
- [8] HNIDKOVÁ, Ivana. *Sociální práce ve vězeňství* [online]. 2012 [cit. 2023-03-24]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/Konference/Konference_2012/Hnidkova_Socialni-prace.pdf
- [9] KEMPF, J. 2023. Sociální pracovník ve věznici v Hradci Králové objektu Pouchov. Rozhovor o výkonu trestu odnětí svobody. Hradec Králové, 23.1.2023.
- [10] KOZEL, Roman. *Moderní marketingový výzkum: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh a organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti*. Praha: Grada, 2006. Expert (Grada). ISBN 80-247-0966-X.

- [11] MEZNÍK, Jiří, Věra Kalvodová a Josef KUČHTA. *Základy penologie*. 2., dopl. vyd. Brno: Vydavatelství Masarykovy univerzity, 1995. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-1248-X.
- [12] Nařízení vlády č. 361/2017 Sb., ze dne 11. října 2017, o výši a podmínkách odměňování odsouzených zařazených do práce ve výkonu trestu odnětí svobody
- [13] NEDOROST, Libor. *Vězeňství a správa vězeňství v ČR*. Brno: Masarykova univerzita, 1995. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-1114-9.
- [14] NOVOTNÝ, Oto. *O trestu a vězeňství*. 2. vyd. Praha: Academia, 1969. ISBN neuvedeno.
- [15] POPELKA, Jiří. *Penologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. ISBN 978-80-244-2932-8.
- [16] REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh a organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti*. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6.
- [17] SOCIAL WORK DEGREE GUIDE. *Can I Get a Social Work Job in a Prison?* [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.socialworkdegreeguide.com/faq/can-i-get-a-social-work-job-in-a-prison/>
- [18] SOCHŮREK, Jan. *Kapitoly z penologie*. 2., dopl. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-203-6.
- [19] SOCHŮREK, Jan. *Úvod do penologie*. 2., dopl. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008. ISBN 978-80-7372-287-6.
- [20] ŠABATOVÁ, Anna, Milan SVOBODA, Jiří MATUŠKA a Martin KLUMPAR. *Vězeňství II* [online]. Praha 3: Wolters Kluwer ČR, 2019 [cit. 2023-03-27]. ISBN 978-80-7631-005-6. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/Publikace/sborniky_stanoviska/Sbornik_Vezenstvi_II.pdf

- [21] UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME. Handbook for prison leaders: A basic training tool and curriculum for prison managers based on international standards and norms [online]. In: . New York, 2010 [cit. 2022-12-28]. ISBN 978-92-1-130292-9. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/UNODC_Handbook_for_Prison_Leaders.pdf
- [22] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Dluhy* [online]. [cit. 2022-11-05]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/dluhy>
- [23] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR [online]. [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/akademie-vs-cr/ostatni/publikace/socialni-prace-ve-vezenstvi-sbornik-ze-vii-penologickych-dnu.pdf>
- [24] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Aktuality* [online]. [cit. 2022-11-22]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-breclav/clanky>
- [25] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Základní informace* [online]. [cit. 2022-11-23]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-oracov/sekce/zakladni-informace>
- [26] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Aktuality* [online]. [cit. 2022-11-24]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-oracov/clanky>
- [27] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Aktuality* [online]. [cit. 2022-11-25]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-valdice/clanky>
- [28] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Výhody zaměstnávání odsouzených* [online]. [cit. 2022-12-08]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/vyhody-zamestnavani-odsouzenych>
- [29] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Zaměstnávání vězňů* [online]. [cit. 2022-12-12]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/zamestnavani-odsouzenych>
- [30] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Finanční a sociální informace v otázkách* [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-svetla-nad-sazavou/sekce/financni-a-socialni-informace-v-otazkach>

- [31] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Koncepce vězeňství do roku 2025* [online]. [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/ostatni/koncepce-vezenstvi.pdf>
- [32] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Základní informace* [online]. [cit. 2023-01-05]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/vazebni-veznice-hradec-kralove/sekce/zakladni-informace>
- [33] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Zaměstnávání odsouzených v roce 2020* [online]. [cit. 2023-01-06]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-valdice/clanky/detail/zamestnavani-odsouzenych-v-roce-2020>
- [34] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Základní informace* [online]. [cit. 2023-01-11]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-breclav/sekce/zakladni-informace>
- [35] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Zaměstnávání odsouzených* [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-breclav/sekce/zamestnavani-odsouzenych>
- [36] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Vzdělávání odsouzených* [online]. [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-valdice/sekce/vzdelavani-odsouzenych>
- [37] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Výkon trestu* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/vazebni-veznice-hradec-kralove/sekce/vykon-trestu>
- [38] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Spolupráce s nevládními organizacemi* [online]. [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-oracov/sekce/spoluprace-a-partnerstvi>
- [39] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Spolupráce s nevládními organizacemi* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-breclav/sekce/spoluprace-s-nevladnimi-organizacemi>
- [40] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Program zacházení* [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-valdice/sekce/program-zachazeni>

- [41] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Programy zacházení* [online]. [cit. 2023-03-25].
Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-oracov/sekce/programy-zachazeni>
- [42] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Základní informace* [online]. [cit. 2023-03-27].
Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-valdice/sekce/zakladni-informace>
- [43] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Základní informace* [online]. [cit. 2023-03-28].
Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-oracov/sekce/zakladni-informace>
- [44] Vyhláška č. 345/1999 Sb., ze dne 21. prosince 1999, Ministerstva spravedlnosti, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody
- [45] Zákon č. 555/1992 Sb., ze dne 17. listopadu 1992, o Vězeňské a justiční strážích České republiky
- [46] Zákon č. 169/1999 Sb., ze dne 30. června 1999, o výkonu trestu odnětí svobody.
- [47] ZICH, František. *Co s volným časem?*. Praha: Pressfoto, 1977. ISBN neuvedeno

Seznam tabulek

Tabulka 1: Transformační tabulka	33
Tabulka 2: Povolání ve VTOS	42
Tabulka 3: Důvod výkonu práce	46
Tabulka 4: Volný čas	47

Seznam grafů

Graf 1: Věk respondentů	36
Graf 2: Nejvyšší dosažené vzdělání	37
Graf 3: Délka výkonu trestu	38
Graf 4: Výkon trestu	38
Graf 5: Trestná činnost	40
Graf 6: Pracovní stav před nástupem do VTOS	41
Graf 7: Povolání ve VTOS	43
Graf 8: Spokojenost s prací	44
Graf 9: Místo pracoviště	45
Graf 10: Důvod výkonu práce	46
Graf 11: Volný čas	48
Graf 12: Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit	48
Graf 13: Způsob trávení volného času	49
Graf 14: Preference volného času	49
Graf 15: Chybějící volnočasové aktivity	51

Seznam příloh

Příloha A: Dotazník

Příloha A: Dotazník

Dobrý den,

jsem studentkou oboru Sociální práce ve veřejné správě na Univerzitě v Hradci Králové. Chtěla bych Vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který poslouží k vypracování mé bakalářské práce na téma Pracovní a volnočasové aktivity osob ve výkonu trestu odnětí svobody. Cílem dotazníku je zjistit, jak vnímáte a jak se stavíte k volnočasovým aktivitám a zaměstnávání.

Dotazník má celkem 15 otázek a je rozdělen do tří částí. První část se věnuje obecným základním informacím, druhá část se týká zaměstnávání a třetí se zaměřuje na volnočasové aktivity.

Dotazník je zcela anonymní.

Dotazník

I. část – obecné informace

1) Jaký je Váš věk?

Doplňte:

2) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) základní
- b) střední s výučním listem
- c) střední s maturitou
- d) vyšší odborné
- e) vysokoškolské

3) Jaká je délka výkonu trestu, která Vám byla stanovena?

- a) méně než 6 měsíců
- b) 6 měsíců – 1 rok
- c) více než 1 rok – 2 roky
- d) 3 – 5 let
- e) 6 – 8 let
- f) 9 – 11 let
- g) více než 11 let

4) Byl jste již někdy dříve ve výkonu trestu?

- a) ano
- b) ne

5) Za jakou trestnou činnost nyní vykonáváte Váš trest odnětí svobody?

Doplňte:.....

2. část - zaměstnávání

6) Jaký byl Váš pracovní stav před nástupem do výkonu trestu odnětí svobody?

- a) zaměstnaný
- b) nezaměstnaný
- c) osoba samostatně výdělečně činná
- d) brigáda

7) Jaké povolání ve výkonu trestu vykonáváte?

Doplňte:

8) Jste spokojen s prací, kterou v rámci výkonu trestu vykonáváte?

- a) ano
- b) ne

9) Pracujete na pracovišti uvnitř věznice nebo docházíte mimo areál?

- a) uvnitř věznice
- b) externě – mimo věznici

10) Z jakého důvodu pracujete?

- a) povinnost pracovat
- b) získání financí
- c) osvojení si pracovních návyků
- d) hrazení nákladů ve výkonu trestu
- e) zahnání nudy, rozptýlení
- f) získání rekvalifikace
- g) jiné:

3. část - volnočasové aktivity

11) Jak ve výkonu trestu trávíte nejraději Váš volný čas? (můžete zaškrtnout více odpovědí)

- a) odpočinek (sledování televize, čtení knih)
- b) vzdělávání
- c) sport
- d) kultura
- e) jiné:

12) Jste s nabídkou volnočasových aktivit spokojen?

- a) velmi spokojen
- b) spokojen
- c) nevím, neumím posoudit
- d) nespokojen
- e) velmi nespokojen

13) Vykonáváte ve vězení stejné volnočasové aktivity, které jste vykonával před nástupem do výkonu trestu odnětí svobody?

- a) ano
- b) ne

14) Trávíte Váš volný čas raději sám nebo v kolektivu?

a) sám

b) v kolektivu

15) Jsou nějaké volnočasové aktivity, které Vám ve věznici chybí?

a) ne

b) ano, doplňte:.....

.....

Děkuji Vám za vyplnění mého dotazníku.